

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2023/24:16

Fredagen den 1 december

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor

Justitieminister Gunnar Strömmer

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 19–20 oktober

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 4–5 december 2023

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

God morgon! Vi har gått in i årets sista månad, december, och på söndag är det första advent. Vi har ett omfattande pensum framför oss i dag.

Jag hälsar justitieminister Gunnar Strömmer med medarbetare varmt välkomna i denna arla morgonstund.

Vi börjar med återrapporten. Finns det något att muntligen tillägga till det skriftliga?

Anf. 2 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

God morgon! Jag tackar för möjligheten att vara här i dag.

Nej, jag hänvisar till det skriftliga.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 3, Förordningen om överföring av straffrättsliga förfaranden – Allmän riktlinje. Det är ett beslutsärende.

Anf. 4 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Här vill jag gärna säga några ord eftersom detta har varit en viktig fråga för oss under vårt ordförandeskap.

Först kan vi konstatera att brottslighet som regel är gränsöverskridande och alltså kopplad till flera medlemsstater. För att effektivt kunna lagföra gränsöverskridande brottslighet kan en brottmålsprocess behöva överföras från en medlemsstat till en annan. Detta kan till exempel vara fallet när gärningspersonen eller den största delen av bevisningen finns i den andra medlemsstaten. Det gäller till exempel cyberbrott, stöldlikor och narkotikasmuggling, men det kan också handla om brott som begås i en annan medlemsstat under en semesterresa.

Det man gör är att överföra det straffrättsliga förfarandet. För till exempel internetbedrägerier och narkotikabrottslighet möjliggör

överföringen att åtal för hela brottsupplägget kan koncentreras till någon av de berörda medlemsstaterna. För brott som begås under en semesterresa, till exempel misshandel, kan processen hanteras i den medlemsstat där gärningspersonen och brottsoffret bor.

Även om brottmålsprocesser överförs redan i dag har det saknats enhetliga regler för hur det ska gå till. Detta är den enda fråga om straffrättsligt samarbete som hittills inte har reglerats på EU-nivå, vilket har försvårat samarbetet.

Redan under det svenska ordförandeskapet 2009 lade Sverige tillsammans med andra medlemsstater fram ett förslag till en sådan rättsakt. Tyvärr nådde förhandlingarna inte i mål innan Lissabonfördraget trädde i kraft, men nu kommer alltså EU-gemensamma regler att införas på området.

Sverige har drivit på för att kommissionen skulle lägga fram det aktuella förslaget. Det presenterades i april, och förhandlingarna inleddes under det svenska ordförandeskapet. Vi har varit mycket aktiva under förhandlingarna, och nu finns alltså ett förslag till allmän riktlinje.

Samarbetet enligt det nya instrumentet kommer att främja en effektiv och korrekt rättskipning i EU. Medlemsstaterna får därmed ett värdefullt verktyg för att bättre bekämpa alla former av gränsöverskridande brottslighet och motverka straffrihet. Därför avser vi att stödja ordförandeskapets förslag till beslut om allmän riktlinje.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går över till dagordningspunkt 4, Direktivet om ändring av direktiv 2012/29/EU om brottsoffers rättigheter – Riktlinjedebatt. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 6 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag ska först ge en kort bakgrund. År 2012 antog EU direktivet om miniminormer för brottsoffers rättigheter, som brukar benämnas brottsofferdirektivet. I juli i år presenterade kommissionen ett förslag till ändringar av detta direktiv. Ändringsdirektivet syftar till att komma till rätta med vissa brister som identifierats i det nuvarande direktivet, allt i syfte att stärka brottsoffers rättigheter.

Förhandlingar om förslaget påbörjades under hösten. Hittills har rådet hunnit med en första genomläsning av artiklarna. Förhandlingarna är alltså i ett tidigt skede.

Vid RIF-rådet i nästa vecka ska det föras en så kallad riktlinjedebatt. Ordförandeskapet har presenterat ett diskussionsunderlag med frågor till ministrarna. Diskussionerna kommer att handla om den ersättningsbestämmelse som föreslås i direktivet, det vill säga förslaget att prövningen av brottsoffers rätt till ersättning ska ske inom ramen för det straffrättsliga förfarandet och att staten i första hand ska ansvara för utbetalning av sådan ersättning till brottsoffret.

Därutöver kommer diskussionerna att ägnas åt det föreslagna kravet på att inrätta så kallade barnahus, där brottsoffer som är barn kan få ett samlat stöd inom samma lokaler.

Flera medlemsstater har haft invändningar mot förslagen, som anses vara för långtgående. Regeringen för sin del vill framhålla att brottsoffers rättigheter är en viktig fråga och att det är angeläget att brottsoffer får ett bra stöd och skydd inom hela unionen. Samtidigt behöver medlemsstaterna få flexibilitet när det gäller att bestämma hur enskilda rättigheter i direktivet ska stärkas nationellt. Vi menar därför att bestämmelserna inte får bli alltför detaljerade.

Regeringen avser att verka för att Sverige ska ha möjlighet att utveckla brottsoffers rättigheter utifrån våra nationella förutsättningar.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 5, Övriga frågor, Aktuella lagstiftningsförslag – Information från ordförandeskapet.

Anf. 8 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Detta är en informationspunkt där ordförandeskapet ska informera om läget i pågående förhandlingar och aktuella lagstiftningsförslag. Jag har inget mer att säga om det.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 6, Rysslands anfallskrig mot Ukraina: kampen mot strafflöshet. Det är en lägesrapport och en återkommande punkt.

Anf. 10 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Detta är en återkommande punkt på RIF-råden. Även denna gång är det en lägesrapport.

Jag ber att få hänvisa till det skriftliga underlaget.

Jag vill bara understryka vikten av att vi i alla våra sammanhang säkerställer att återkommande lägesrapporter inte blir slentrian och att vi bidrar till att hålla trycket uppe i alla diskussioner som rör Ukraina.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Absolut, det är jätteviktigt. Det handlar om Rysslands invasionskrig, och därför är det en viktig punkt.

Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag tänker på det statsrådet sa om att regeringen agerar för att det inte ska bli en slentrianmässig punkt och att man trycker på för att komma framåt. Det är ytterst viktigt.

Kan statsrådet säga något om huruvida det finns något speciellt som han har tänkt trycka på denna gång, där man vill driva på den här frågan lite, under denna informationspunkt?

Anf. 13 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag vill som vanligt skicka med att miljöbrott är något som Ukraina självt lyfter fram och som finns formulerat i deras fredsplan.

Det står mycket om hur man ska stötta via ICC genom kompetens och så vidare, men man kan också inkludera miljöbrott. Ukraina undersöker miljöbrott, och ICC är på plats och undersöker. Man kan ta med i diskussionerna att detta efterfrågas av Ukraina.

Jag kan tillägga att EU-parlamentet har antagit miljöbrottsdirektivet, där det hänvisas till ekocid. Också ekocidliknande miljöbrott ska inkluderas i direktivet. Det känns som att man håller på att närma sig konsensus i dessa frågor. Detta vill jag skicka med.

Anf. 14 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Tack för frågorna!

Vi kommer naturligtvis att lyssna noggrant på de frågor som ordförandeskapet tar upp och svara på dem, men en fråga som vi återkommande lyfter upp och som vi avser att lyfta upp även nu gäller ansvarsutkrävandet och hur processerna för att säkerställa ett effektivt ansvarsutkrävande går framåt. Detta ansvarsutkrävande gäller samtliga folkrättsliga brott som Ryssland gör sig skyldigt till, inklusive miljöbrottslighet.

Detta är den enskilda punkt som vi brukar återkomma till och som jag avser att lyfta upp särskilt även denna gång.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 7, Undersökning om Eppos funktion. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 16 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Jag ska be att få berätta att Europeiska åklagarmyndigheten, Eppo, blev operativ den 1 juni 2021. Kommissionen har beställt och tagit emot en första utvärdering av Eppos regelverk. Sverige ser positivt på att en sådan utvärdering har gjorts. Det är av intresse också för medlemsstater som ännu inte deltar i Epposamarbetet.

Vi mötet kommer en diskussion att hållas om hur samarbetet mellan Eppo och de nationella myndigheterna fungerar i dag.

I övrigt ber jag att få hänvisa till det skriftliga underlaget.

Anf. 17 ANNA LASSES (C):

Angående Eppo ser vi alltmer gränsöverskridande korruption, och vi i Centerpartiet tycker att det börjar bli dags för Sverige att gå med i Europeiska åklagarmyndigheten. Hur ser regeringen på detta?

Anf. 18 ELIN NILSSON (L):

För det första är det utmärkt att man granskar hur åklagarmyndigheten fungerar. Översyn är alltid bra.

Vi i Liberalerna har drivit på från början för att Sverige ska bli fullvärdig medlem, inte minst av de anledningar som Anna Lasses nämnde, och min fråga är densamma.

Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Jag tackar frågeställarna.

Regeringens inställning är att Sverige bör gå med i Eppo så snart det är möjligt. Vi vet att det är ett inte helt okomplicerat företag. Det gäller lagstiftningsfrågor, uppdrag till olika myndigheter och hur samspelet konkret ska gå till.

Vi bereder frågorna och avser att återkomma till dem.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 8, Rådets ståndpunkt och slutsatser om tillämpningen av den allmänna dataskyddsförordningen. Det är ett beslutsärende.

Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Nästa år ska kommissionen överlämna en rapport om tillämpningen och översynen av dataskyddsförordningen till Europaparlamentet och rådet. Rådet har inför detta utarbetat en position och slutsatser om tillämpningen av förordningen som ska fungera som en del av underlaget till kommissionens rapport.

I övrigt ber jag att få hänvisa till det skriftliga underlaget.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går över till dagordningspunkt 9, Europeisk strategi för e-juridik 2024–2028. Det är ett beslutsärende.

Anf. 23 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Låt mig säga något kort om detta.

Det finns en nu gällande strategi och en handlingsplan för e-juridik. De löper dock ut, och därför påbörjade Sverige under sitt ordförandeskap en diskussion om både intresset för och behovet av att förnya dessa dokument.

Det spanska ordförandeskapet har under hösten fortsatt denna diskussion, och resultatet är ett förslag till en ny e-juridikstrategi för åren 2024–2028, som förväntas antas vid RIF den 4 december.

Strategin fokuserar på hur digitaliseringen av rättsväsendet kan bidra till ökad tillgång till rättvisa, en grundläggande rättighet för alla medborgare och företag. Den nya strategin syftar till att förbättra tillgängligheten, effektiviteten och användarvänligheten i europeiska rättssystem. Detta ska uppnås genom digitalisering och samarbete mellan medlemsländerna samtidigt som individens grundläggande fri- och rättigheter respekteras.

Regeringen har för avsikt att ställa sig bakom och godkänna den nya strategin.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går över till dagordningspunkt 10, EU:s anslutning till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Det är en lägesrapport och en informationspunkt.

Anf. 25 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

I all korthet: Som jag informerade er om här i juni kunde en överenskommelse om ett nytt utkast till avtal om att EU ska ansluta sig till Europakonventionen nås under det svenska ordförandeskapet.

Innan anslutningen kan komma till stånd krävs dock bland annat att vi inom EU kommer överens om en lösning på en invändning från EU-domstolen som handlar om domstolens behörighet på området för unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Arbetet med att hitta enhällighet mellan medlemsstaterna i denna fråga har fortsatt under hösten under det spanska ledarskapet, men det har inte nått i mål.

Vår utgångspunkt är att det är viktigt att denna anslutning kommer till stånd så fort som möjligt. Vi försöker att hålla uppe trycket i de processer där vi medverkar, så att frågan inte tappar i prioritet på grund av det låsta läget.

I övrigt ber jag att få hänvisa till det skriftliga underlaget.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Och vi går vidare till dagordningspunkt 11, Övriga frågor och underpunkterna a–f.

Anf. 27 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Det handlar om informationspunkter. Vi tänker helt enkelt lyssna på informationen. I övrigt ber jag att få hänvisa till det skriftliga underlaget.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går till dagordningspunkt 12, Det övergripande läget i Schengenområdet, och underpunkten 12 a, Schengenbarometern. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 29 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Detta är en återkommande punkt på det så kallade Schengenrådet, som ni lär känna till vid det här laget. Den här punkten består, precis som senast, av två underpunkter: Schengenbarometern och frågan om att göra återvändandeprocessen mer effektiv.

Ni har fått barometern, så jag hänvisar till den och till det skriftliga underlaget.

Jag vill säga att vi bedömer att diskussionen framför allt kommer att handla om den andra underpunkten, alltså den som handlar om återvändande. Denna punkt är statsrådet Malmer Stenergårds, och därför kommer hon att täcka hela den punkten.

Vi kommer i övrigt att välkomna barometern.

Vi förväntar oss också att kommissionen tar upp den nyligen presenterade konsultationsrapporten om inre säkerhetskontroller. Sverige

har tagit emot denna rapport, och vi för en konstruktiv dialog med kommissionen i det konsultationsförfarande som pågår.

Vi har betonat det allvarliga säkerhetsläge som Sverige befinner sig i och varför regeringen i det ljuset anser att en återinförd gränskontroll har varit och fortfarande är nödvändig för att bemöta det allvarliga hot som föreligger för vårt land.

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 13, Rådets beslut om den fullständiga tillämpningen av bestämmelserna i Schengenregelverket i Bulgarien och Rumänien. Det handlar om ett antagandebeslut.

Anf. 31 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Denna fråga är något av en följetong. Ordförandeskapet har återigen, preliminärt, satt upp frågan om Bulgariens och Rumäniens fulla tillämpning av Schengenregelverket på dagordningen.

Regeringens hållning är densamma som tidigare har kommunicerats och förankrats både med utskottet och här i EU-nämnden. Regeringen är fortfarande av uppfattningen att länderna uppfyller alla formella kriterier och att Sverige därför inte ensamt bör blockera om det finns förutsättningar för beslut vid rådsmötet.

Däremot är vår bedömning att man inte kommer att kunna besluta om denna fråga vid RIF-rådet i nästa vecka utan att det kommer att bli en lägesuppdatering där Bulgarien och Rumänien ges möjlighet att informera om vilka åtgärder som har vidtagits sedan rådsmötet i december 2022, när rådet ju inte fattade beslut om de båda ländernas Schengenanslutning.

Anf. 32 ADAM MARTTINEN (SD):

Vi har ju tidigare aviserat att vi har en ståndpunkt som avviker från regeringens. Om det är så att Sverige ensamt kan blockera anslutningen för Bulgarien och Rumänien ska Sverige göra det, menar vi. Detta bygger vi dels på en principiell inställning, dels på vissa sakliga förhållanden som vi tidigare har redogjort för. Det handlar bland annat om korruption, som medför vissa risker.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna.

I övrigt finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 15, Övriga frågor, a och b.

Anf. 34 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Vi diskuterade ju denna fråga rätt utförligt när jag var här förra gången.

Detta förslag handlar om att förebygga och bekämpa sexualbrott mot barn på sociala medier. Vi vet att detta problem är väldigt omfattande och väldigt komplext.

2023/24:16
1 december

Denna fråga ska återigen tas upp i nästa vecka. Den ska dock endast behandlas som en informationspunkt.

I klartext handlar det om att diskussionerna medlemsstaterna emellan går trögt. Ordförandeskapet har försökt att hitta kompromisslösningar. Ni känner till att vi har pekat på möjliga vägar framåt och fortsätter att göra det för att få stöd av en kvalificerad majoritet, men hittills har detta inte varit möjligt att uppnå.

Det spanska ordförandeskapet och kommissionen har som mål att nå en slutlig politisk överenskommelse mellan parlamentet och rådet senast under våren 2024. Vi står dock där vi står, och vi får helt enkelt ta del av den information som vi får till nästa vecka. Sedan får jag återkomma och redogöra för vad som framkom där.

Anf. 35 MATTIAS VEPSÄ (S):

Tack, justitieministern, för föredragningen!

I åiterrapporten går det att läsa sig till lite mer detaljer om hur den här processen går. Jag undrar vad regeringen gör för att underlätta för att få till en kompromiss. Det är ju väldigt många länder som i dag har anslutit sig till den spanska kompromissen och till kommissionens linje. Det verkar som att man behöver göra mer för att låsa upp situationen.

Jag uppfattar att vi härifrån är tydliga med att man måste ha någonting på plats. Tidsfristen för att få någonting på plats är ju begränsad. Vad mer kan regeringen göra för att underlätta i dessa förhandlingar? Vad avser justitieministern att göra?

Anf. 36 ANNA LASSES (C):

Min fråga var ganska lik Mattias Vepsäs. Hur tänker regeringen hantera denna fråga framöver, med de olika ståndpunkter som finns, så att vi kommer framåt?

Anf. 37 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Jag tackar för frågorna.

Som jag redogjorde för när jag var här senast har regeringen mejslat ut en ståndpunkt. Den går i grund och botten ut på att vi vill omfamna riktningen och grundackordet i förslaget men införa vissa begränsningar, som framför allt handlar om att säkerställa rättssäkerheten i hanteringen och respekten för andra viktiga motstående integritetsvärden.

Min bild är att diskussionen i det europeiska sammanhanget har graviterat mot den svenska linjen, det vill säga att omfamna grundackordet men ändå avgränsa det så att det blir mer överblickbart och förutsebart.

Det är en realitet att två stora länder – Frankrike och Tyskland – inte är med på noterna. De behöver vara med på noterna av majoritetsskäl. Detta är också en väldigt ingripande åtgärd, och det finns även andra skäl till att det är väldigt lämpligt att ha med så stora delar av EU-samarbetet i så här viktiga lagförslag.

Vi gör vårt i den förhandlingsgrupp som den här frågan hanteras i. Jag vågar nog ändå påstå att det vi hade med oss efter att vi sågs här i nämnden senast har varit ägnat att låsa upp en del låsningar och hitta en korrigerad riktning som har varit enklare för fler att hugga tag i, analysera, utveckla och komma framåt i.

Som sagt: Läget verkar för närvarande vara relativt låst, men vi får höra vad ordförandeskapet och kommissionen återrapporterar när vi träffar dem i nästa vecka.

2023/24:16
1 december

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 17, Konsekvenserna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och inre säkerhet. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 39 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Även detta är en återkommande punkt på dagordningen. Rådet förväntas informera om vad som görs för att hantera konsekvenserna av Rysslands aggression mot Ukraina vad gäller EU:s inre säkerhet.

Efter detta kommer det att följa en diskussion om konsekvenserna för den inre säkerheten av situationen i Mellanöstern; det är nästa punkt på dagordningen. Detta kommer att diskuteras över en lunch.

Europol är i färd med att sammanställa sin senaste bedömning av den ryska aggressionens påverkan på kriminella aktiviteter. Gällande risken för att vapen hamnar i kriminellas händer, och risken för vapensmuggling, ser man att antalet fall har minskat men att hotet kvarstår, inklusive från de av Ryssland ockuperade territorierna i Ukraina.

EU stöder nu en harmonisering av lagstiftningen i Ukraina gällande handeldvapen och därutöver införandet av ett nationellt vapenregister samt etableringen av nationella kontaktpunkter för skjutvapen.

Regeringen välkomnar att EU gemensamt vidtar åtgärder som syftar till att hantera säkerhetshot som uppstår på grund av Rysslands aggression mot Ukraina. Fortsatt starkt stöd till Ukraina, liksom till Moldavien, är absolut nödvändigt. Det gäller även åtgärder på det inre säkerhetsområdet som bidrar till ländernas fortsatta EU-närmande. Samtidigt är det förstås viktigt att stödet är koordinerat för att maximera effekten av EU:s åtgärder och för att undvika duplicering.

Vapensmuggling och människohandel är exempel på frågor av utomordentligt stor vikt för den inre säkerheten.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 18, Konsekvenserna av situationen i Mellanöstern för EU:s interna säkerhet. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 41 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Som jag sa kommer dessa frågor att diskuteras gemensamt. Det gäller situationen i Mellanöstern efter Hamas attack på Israel och konsekvenserna av den attacken för EU:s inre säkerhet.

Detta är en fråga av högsta aktualitet inom EU. Den diskuterades också under en arbetslunch under det förra RIF-rådet i oktober. Den kommer även vid det här RIF-rådet att diskuteras under lunchen, tillsammans med den punkt om Ukraina som jag just tog upp.

Vi ser i många medlemsstater en negativ händelseutveckling med ökad polarisering, hat, hot och desinformation. Det har även noterats en stor uppgång av antalet antisemitiska handlingar inom EU. Omfattningen och spridningen av våldsbejakande propaganda och terrorisminnehåll online har också ökat snabbt.

Regeringen ser allvarligt på situationen. Det gemensamma arbetet inom EU är viktigt för att motverka att polarisering och spridning av hatiska budskap leder till radikaliserings och konkreta säkerhetshot mot EU:s medborgare. Regeringen välkomnar därför det spanska ordförandeskapets fokus på att diskutera gemensamma åtgärder på området.

Den 7 november i år skickade jag och migrationsminister Maria Malmer Stenergård ett brev till kommissionen och det spanska ordförandeskapet. I det brevet lyfte vi fram åtgärder som den svenska regeringen anser är helt centrala i det fortsatta arbetet gällande stärkt säkerhet inom EU. Det handlar bland annat om att arbeta förebyggande genom att utveckla förmågan att identifiera terrorisminnehåll online och att vidta lämpliga åtgärder för att hindra detta innehåll från att spridas. Det handlar också om att öka EU-medborgarnas motståndskraft mot desinformation, falsk ryktesspridning och konspirationsteorier.

Vi lyfte även fram betydelsen av ett intensifierat arbete mot terrorismfinansiering och betydelsen av att öka informationsutbytet genom att till fullo utnyttja existerande informationssystem. Vidare lyfte vi fram genomförandet av den så kallade interoperabiliteten mellan EU:s gemensamma gräns- och säkerhetssystem.

Jag vill slutligen understryka att det är viktigt för denna regering att skydda och främja judiskt liv och att bekämpa antisemitism. En rad åtgärder har vidtagits för att stärka säkerheten för judiska församlingar, däribland ekonomiskt stöd från regeringen. Polismyndigheten och andra ansvariga myndigheter har vidtagit åtgärder, exempelvis genom ökad tillsyn av judiska objekt, ökad dialog med arrangörer av allmänna sammankomster och kontinuerlig bedömning av säkerhetshotet kring judiska objekt.

Anf. 42 MATTIAS VEPSÄ (S):

Jag tackar för informationen och för detta initiativ. Det är mycket bra att regeringen har vänt sig till EU för att få till det här initiativet.

Vi funderar på om initiativet kan breddas i diskussionerna till att inkludera kampen mot islamofobi, som också sprids som en löpeld i hela världen som en effekt av det som pågår. Det är viktigt att alla människor, oavsett bakgrund och religion, får stöd. Det är viktigt att tillsammans sluta upp.

Det finns ingen motsättning här, utan det är en fråga om huruvida man kan bredda initiativet.

Anf. 43 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag håller med föregående talare. I underlaget lyfts ju antimuslimskt och islamofobiskt hat upp. Jag tänker att det är viktigt att ha denna bredd, för vi har alla religioner representerade i vårt samhälle. Vi har ju sett moskéer attackeras och att företagare har förlorat uppdrag på grund av att de är muslimer eller gör ett visst ställningstagande. Det är superviktigt att

Anf. 44 ANNA LASSES (C):

Jag får väl instämma i kören. Först vill jag dock ge en eloge till det initiativ regeringen har tagit. Det är väldigt bra att fokusera på terrorfinansiering och inte minst motståndskraft mot desinformation. Jag har flera gånger tagit upp den lavinartade antisemitism som nu sprider sig. Men med detta sagt riskerar den ganska grundmurade islamofobi som finns runt om i Europa göra polariseringen ännu djupare om man låter detta fortgå. Jag instämmer alltså med föregående talare i att det är viktigt att även lyfta fram islamofobin.

Anf. 45 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar regeringen för ett välkommet initiativ. Även Miljöpartiet skulle vilja att man jobbar med åtgärder mot både islamofobi och antisemitism eftersom det också gagnar den inre säkerheten. Det är också viktigt att EU:s bistånd till regionen ska fortsätta, inte minst av humanitära skäl.

Anf. 46 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Jag tackar för viktiga inlägg. Låt mig först säga något om antisemitismen. Jag kommer till vikten av att ha ett brett perspektiv, men jag vill först understryka att antisemitism inte är en rasism bland andra rasismer. Jag tycker att det finns en tendens att inte kunna tala om antisemitism som sådan och isolerat utan att alltid behöva lägga till en bisats som handlar om andra saker. Jag säger inte detta apropå inläggen här utan generellt. Vi måste förstå att antisemitismen har en särskild natur, historia och inneboende våldsam kraft, och det är därför de senaste veckornas säkerhetshot också i mycket hög grad riktats mot just det judiska civilsamhället. Det första jag vill slå fast är alltså att vi måste kunna tala om antisemitismen som sådan utan att alltid sätta in den i en kontext med annat.

Det andra är att vi givetvis också måste ha bandbredd att kunna motverka andra inslag av rasism eller fobier mot andra människor, etniciteter, religioner och kulturer.

När det gäller islam finns ett dubbelt uppdrag. Det ena är att med full kraft som samhälle stå upp mot den våldsbejakande islamismen. Vi vet att terrorhot mot Sverige har kommit och kommer från olika håll, från extremhögern, från den autonoma vänstern och nu framför allt från den våldsbejakande islamismen. Här måste vi som samhälle vara både entydiga och offensiva för att trycka tillbaka detta. Det betyder förstås också att vi måste skilja islamismen från den breda muslimska allmänheten, som varken befinner sig i ett islamistiskt sammanhang eller i en radikaliserings eller bejakar våldsamma islamistiska inslag. Efter den 7 oktober har jag sett exempel på skadegörelse riktad mot ett antal moskéer, och det är givetvis helt oacceptabelt och ska givetvis tryckas tillbaka med samma kraft som vi möter annan liknande brottslighet.

Anf. 47 ANNA LASSES (C):

Jag håller verkligen med statsrådet. Antisemitism är något särskilt, och den måste kunna diskuteras separat. Men eftersom jag uppfattar att denna diskussion mer handlar om de motsättningar och de säkerhetsrisker som finns kommer islamofobin in. Man måste försöka tänka två saker samtidigt.

Precis som statsrådet påpekade är islamism en sak och islam och den muslimska befolkningen en annan. Problemet är att islamofobin gärna blandar ihop dessa saker, vilket gör att båda dessa parametrar blir viktiga att hålla i huvudet i denna diskussion – även om jag absolut håller med om att det är två helt olika saker som kräver lite olika åtgärder.

Anf. 48 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag håller med föregående talare. Jag tänker att läget gör att man tar upp båda sakerna. Vi har ett väldigt känsligt läge där vi tyvärr inte bara kan fokusera på antisemitismen eftersom det har blivit en sådan polarisering i detta. Bara för en vecka sedan gick en partiledare ut och sa att moskéer skulle rivas, och det är ett ganska stort hot mot vårt lands religionsfrihet. Många både judar och muslimer känner sig hotade och undrar om de under rådande omständigheter kan fortsätta bo i vårt samhälle. Det var därför vi tog upp frågan. Men givetvis är det viktigt att ta upp antisemitismen.

Anf. 49 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag bekräftar att det är viktigt att ha hela bredden av frågorna. Det vi talar om ligger latent i våra samhällen och måste hanteras långsiktigt och uthålligt av det skälet. Jag kan dock inte frigöra mig från att det starkaste intrycket för min del efter den 7 oktober är den våldsamma antisemitism som välldes fram i vårt samhälle. Jag är fullt medveten om att alla frågor är relevanta, att vi måste ha bandbredd att ha flera perspektiv och att allting ligger latent. Men det som jag ändå uppfattar var omskakande och som jag upplever framför allt har drivit polariseringen efter den 7 oktober är det. Detta måste vi kunna stå upp för, och det uppfattar jag att vi gör. Jag vill tro att det kan omfatta de allra flesta och att vi därför kan ge det den vikt det självt motiverar. Men vi ska även hantera andra frågor, och det kommer vi att klara av.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Jag ser bekräftande nickningar från en del ledamöter runt bordet.

Anf. 51 MATTIAS VEPSÄ (S):

Jag tackar för svaret och inväntar diskussionen. Jag instämmer i vad ministern säger men också i vad kollegorna på denna sida av bordet sagt. Mot bakgrund av vad punkten handlar om, konsekvenserna av situationen i Mellanöstern för EU:s interna säkerheter, och de spänningar vi ser tror vi att det är helt rätt att sätta fokus på antisemitismen men också att bredda diskussionen. Vi ser ingen motsättning här, utan vi ser att det i detta sammanhang kan vara viktigt såväl för den interna säkerheten som för framtida försök till fred i regionen.

Mot denna bakgrund anmäler jag avvikande ståndpunkt.

Anf. 52 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag instämmer med föregående talare. Eftersom det handlar om säkerheten är det viktigt att ha med båda perspektiven. Jag ansluter mig därför till Socialdemokraternas avvikande ståndpunkt.

Anf. 53 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag ansluter mig också till den avvikande ståndpunkten.

Anf. 54 ANNA LASSES (C):

Jag kommer inte att ansluta mig till den avvikande ståndpunkten utan lyssnar till det statsrådet säger, och det muntliga ordet gäller.

Anf. 55 ADAM MARTTINEN (SD):

Låt mig i detta sammanhang säga att vi visar stöd för den svenska ståndpunkten.

Anf. 56 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Det är givetvis upp till var och en att avgöra i vad mån man vill anmäla avvikande ståndpunkter. Låt mig ändå skicka med två saker. Det första är att vi inte har olika ståndpunkter. Det andra är att om man som land ska avstå från avvikande ståndpunkter i några frågor skulle jag säga att det är denna.

Anf. 57 MATTIAS VEPSÅ (S):

Jag upplever att statsrådet å ena sidan instämmer i det vi säger, å andra sidan håller fast vid att det absolut inte går att lyfta två perspektiv. Jag menar att det går att landa i den slutsats regeringen gör med de särskilda insatser vi här säger att vi uppskattar och stöder, alltså att visa de initiativ regeringen har tagit på hemmaplan som goda exempel, men att i en diskussion om konsekvenserna visa att det är viktigt för både den interna säkerheten i EU och det långsiktiga fredsarbetet att också stå upp mot den islamofobi som breder ut sig. Vi tycker att det är på sin plats och att man skulle kunna klara av att göra det.

Anf. 58 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag hade också önskat ett förtydligande i avseendet att man kan lyfta båda frågorna. Jag har tagit del av informationen som ministern gav i andra utskott tidigare, och då var retoriken densamma. Jag tror att det är viktigt att vi får besked om att man kommer att jobba med båda frågorna. De står inte mot varandra, utan det är ett sätt att bredda och förbättra.

Anf. 59 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Jag vill bara tydliggöra att vi givetvis står bakom regeringens ståndpunkt. Jag uppskattar statsrådets tydliga svar på frågorna, och jag har svårt att förstå hur man kan ha en avvikande ståndpunkt. Detta måste jag säga så att det kommer med i protokollet.

Anf. 60 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Jag vill också understryka att vi givetvis står bakom regeringens ståndpunkt. Jag tycker att statsrådet har varit väldigt tydlig med att

understryka allvaret, det särskilda med antisemitismen och den bandbredd regeringen har i detta arbete.

Anf. 61 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag väntar på statsrådets kommentar men vill vara tydlig med att vi ger statsrådet vårt fulla stöd när det gäller antisemitismens särställning och det arbete som måste göras för att motverka antisemitismen. Detta vill jag ha sagt så att ingen runt bordet tror något annat. Men det vi ber om och det statsrådet gärna får förtydliga – och det är det muntliga ordet som gäller – är att regeringen i en diskussion med andra medlemsländer i EU också har med perspektivet att även islamofobin behöver motverkas för att minska spänningar, splittring och polarisering.

Jag kan känna att jag blir lite provocerad av hur man försöker göra om en avvikande ståndpunkt som har framförts här.

Men jag väntar på statsrådet. Om statsrådet muntligt kan bekräfta att man också klarar av att bära ett arbete mot islamofobi ger vi absolut vårt fulla stöd. Att antisemitismen har en särställning är ett enormt viktigt arbete som behöver göras. Antisemitismen är en styggelse. Men har vi inte också en statsminister som brukar säga att man måste klara av att ha två tankar i huvudet samtidigt?

Anf. 62 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag vill också förtydliga att vi helt står bakom regeringen i frågan om det arbete som har förts fram hittills i frågan om antisemitism.

Jag tycker att det är tråkigt att man försöker dra in denna polarisering runt det här bordet. Detta är ett politiskt möte där vi ska kunna lyfta tankegångar och kanske peka på när det saknas vissa element.

Jag kommer att invänta förtydligandet från ministern och lyssna helt enkelt, men inte komma med anklagelser mot andra partier.

Anf. 63 ELIN NILSSON (L):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för att han är så tydlig och välgrundad i det han säger. Om man ska prata polarisering är det väl snarast delar av oppositionens uttalanden här som polariserar. Jag skulle säga att det är anmärkningsvärt. Regeringen har vårt fulla stöd.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Det står alla fritt att anmäla avvikande ståndpunkter. Jag tror dock att vi när vi två veckor från i dag läser våra upptagningar från dagens sammanträde – precis som vi har nämnt gäller både det skriftliga och det muntliga ordet här – kommer att finna att det är en ganska klok ståndpunkt som har mejslats fram.

Anf. 65 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Låt mig först säga att jag inte har lagt ord i någons mun. Jag har över huvud taget inte antytt att någon inte skulle stå bakom kampen mot antisemitismen. Däremot var jag mycket tydlig med både antisemitismens särskilda natur och betydelsen av att ha en bandbredd som

förstås också omfattar ett arbete mot andra föreställningar som driver hat och hot mot enskilda människor eller grupper i samhället baserat på deras etnicitet eller religiösa bakgrund. Detta omfattar i högsta grad islamofobi.

Jag uppfattar alltså snarare att någon lägger ord i min mun genom att anmäla en avvikande ståndpunkt till det jag säger. Det är därför jag reagerar med viss skärpa mot detta.

Låt oss återgå till den ståndpunkt som vi diskuterar och mot vilken man då skulle anmäla en avvikande ståndpunkt. Detta är förslaget:

Regeringen ser allvarigt på den aktuella situationen och betonar vikten av det gemensamma arbetet inom EU för att motverka att bland annat polarisering och spridning av hatiska budskap leder till ökad radikalisering och konkreta säkerhetshot mot EU:s medborgare.

Det är en utmärkt, bred och allomfattande ståndpunkt som rymmer alla de perspektiv som har lyfts här i dag. Om vi från detta sammanhang ska skicka en signal som är ägnad att minska spänningar i samhället är det mitt förslag att vi alla ställer upp på den ståndpunkten.

Anf. 66 MATTIAS VEPSÅ (S):

Ordförande! Jag tackar ministern för sammanfattningen, uppmaningen och det förtydligande som jag uppfattar finns i hans muntliga redovisning. Med det ansluter vi oss till regeringens skriftliga och muntliga ståndpunkt.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Jag påminner om att i EU-nämnden gäller både det som framförs skriftligen och det som framförs muntligen.

Anf. 68 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag tackar för förtydligandet och jag drar också tillbaka min avvikande ståndpunkt.

Anf. 69 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Detsamma gäller för mig. Jag anslöt mig till Socialdemokraternas avvikande ståndpunkt.

Nu har vi haft ganska mycket fokus på dessa frågor, men jag vill gärna återigen skicka med att vi från Miljöpartiet anser att det är viktigt att biståndet till dessa regioner ska fortsätta, inte minst utifrån de humanitära skälen.

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 19, Att ta itu med säkerhetsutmaningar: bedömning av den rådgivande styrelsen för underrättelseverksamhet (Intelligence Advisory Board) – föredragning av ordföranden för gruppen för kamp mot terrorism och en lägesrapport. Det är en informationspunkt.

Anf. 71 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Jag ska hålla mig kort. Under denna dagordningspunkt kommer en lägesuppdatering att ges gällande aktuella

säkerhetshot mot EU och hur medlemsstaternas säkerhets- och underrättelsetjänster samarbetar för att möta dessa. Detta är en återkommande punkt på rådets dagordning.

Anf. 72 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Och vi går vidare till dagordningspunkt 21, Övriga frågor a–e.

Anf. 73 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Det är en informationspunkt, och vi avser att lyssna till informationen. I övrigt hänvisar jag till det skriftliga underlaget.

Jag ska dock be att få säga något kortfattat om punkten c eftersom vi med gemensamma krafter har arbetat så mycket med denna fråga. Det handlar om att få tillgång till uppgifter för en effektiv brottsbekämpning. Detta är vad vi under ordförandeskapet kallade ”going dark”, och det ledde vidare till att det på vårt initiativ inrättades en så kallad högnivågrupp som ska ta fram förslag på hur de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till digital information kan förbättras.

Gruppen leds gemensamt av EU-kommissionen och det roterande ordförandeskapet i ministerrådet. Denna grupp samlar berörda aktörer på tjänstemannanivå och expertnivå. Man arbetar med operativa utmaningar för brottsbekämpning när det gäller frågor om tillgång till information, framför allt kopplat till kryptering och datalagring.

Det andra mötet i denna grupp ägde rum den 21 november i år. Vid det mötet enades gruppen om de främsta utmaningarna för brottsbekämpningen när det gäller just tillgången till information och de bakomliggande orsakerna till detta. Gruppen har också haft en första diskussion om möjliga lösningar, och man arbetar vidare med detta.

Vi som land fortsätter att vara utomordentligt aktiva i detta och i gruppens arbete i syfte att kunna bidra till att det kan presenteras verk samma rekommendationer inför tillträdet av den nya kommissionen hösten 2024 och för att de rekommendationerna sedan ska genomföras.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar justitieministern med medarbetare för medverkan vid dagens sammanträde och önskar en god förstaadventshelg och ett gott nytt kyrkoår på söndag!

Anf. 75 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar statsrådet Maria Malmer Stenergard här i nämnden, och vi börjar med återrapporterna. Finns det något att tillägga muntligen till den skriftliga återrapporteringen?

Anf. 76 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Nej, det gör det inte.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen. Vi går vidare till dagordningspunkt 12 b, Effektivisera systemen för återvändande. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 78 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Den senaste tidens händelser, inklusive terrordådet mot svenska fotbollssupportrar i Bryssel för en dryg månad sedan, har återigen aktualiserat frågan om återvändande av personer som utgör säkerhetshot.

Frågan står högt på EU-dagordningen och i centrum för diskussionen vid Schengenrådet i december. Anledningen till att återvändande denna gång diskuteras på Schengenrådet är att återvändande utgör en integrerad del av Schengensamarbetet jämte exempelvis gräns- och viseringspolitiska frågor. Vid detta tillfälle vill ordförandeskapet fokusera på de interna aspekterna av återvändandearbetet, såsom samarbete mellan migrationsmyndigheter och polis och mellan medlemsstater samt hur vi bättre kan använda Frontex för att effektivisera återvändandet.

Långsiktighet och innovation bör prägla EU:s migrationspolitik för att vi ska vara beredda att hantera framtida utmaningar. Det gäller inte minst på återvändandeområdet. Samtidigt som samarbetet med ursprungsländer är helt avgörande för ett effektivt återvändande kan förbättringar också göras internt genom att stärka samarbetet mellan nationella myndigheter och mellan medlemsstater.

Användandet av nya system, som Schengens informationssystem, SIS, och det kommande in-och utresesystemet, väntas bidra positivt till ett effektivare återvändande liksom till bättre kontroll över vilka tredjelandsmedborgare som vistas i området.

Regeringen har intensifierat återvändandearbetet, och flera åtgärder har vidtagits för att effektivisera återvändandet. Samarbetet mellan våra myndigheter utvecklas kontinuerligt, vilket är en nyckel för ett effektivt arbete nationellt. Sverige arbetar också aktivt med utplacering av återvändandesambandsmän, såväl EU-gemensamma som nationella.

Sambandsmännen är av stor betydelse i relation till det tredjeland till vilket återvändandet ska genomföras och kan underlätta kontakterna med ansvariga myndigheter i ursprungsländerna. Vi kan inte komma ifrån det

faktum att vi är beroende av samarbetet med tredjeländer, i synnerhet när det kommer till personer som utgör säkerhetshot.

Regeringen anser att medlemsstaterna bör arbeta gemensamt för att hitta långsiktiga lösningar för just den specifika och extra angelägna kategorin av ärenden som del i arbetet med att generellt effektivisera och stärka återtagandesamarbetet med tredjeländ.

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 14, Migrations- och asylpakten – lägesrapport. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 80 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! Under denna dagordningspunkt väntas ordförandeskapet informera om läget i förhandlingarna om rättsaktsförslagen i migrations- och asylpakten. Som jag informerade om inför RIF-rådet den 19–20 oktober pågår ett intensivt arbete under stark tidspress för att förhandlingarna ska komma i mål i enlighet med den färdplan som rådet och Europaparlamentet har kommit överens om. Vi talar alltså om att förhandlingarna måste vara avslutade i februari nästa år.

Det är ingen överdrift att säga att spanjorerna nu har lagt i en ännu högre växel i förhandlingarna. Det förs förhandlingar med parlamentet parallellt om Eurodacförordningen, screeningförordningen, asylprocedurförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen och krishanteringsförordningen. Ambitionen är att nå politiska överenskommelser om samtliga dessa rättsaktsförslag i december, men allra senast i februari. Därefter behövs tid för att hinna slutföra arbetet med texterna i april enligt färdplanen.

Vid rådsmötet den 19–20 oktober informerade ordförandeskapet om att förhandlingarna är mycket komplexa men att de fortsätter framåt i konstruktiv anda. Det finns flera stora frågor kvar som kan bli svåra att komma överens om. Det handlar exempelvis om ansvarsreglerna, det vill säga vilken medlemsstat som ska ansvara för asylprövningen, och reglerna om solidaritetsåtgärder i asyl- och migrationshanteringsförordningen.

En annan svår fråga gäller obligatorisk tillämpning av gränsförfaranden i asylprocedurförordningen. Det kommer att krävas kompromisser från båda håll. Det kommer också att krävas att alla ser till den övergripande helheten av de rättsaktsförslag som ligger på bordet. De utgör alla nödvändiga pusselbitar för ett effektivt, rättvist, balanserat och genomförbart gemensamt system.

På dagordningen anges denna punkt som en lägesrapport, och det har inte aviserats någon diskussion, men med tanke på intensiteten och det avgörande skedet i förhandlingarna kan det inte uteslutas att det blir en sådan. I så fall kan vi från svensk sida återigen framhålla att vi stöder den fortsatta processen i enlighet med den färdplan som rådet och Europaparlamentet har ställt sig bakom. Detta gäller förstås givet att svenska ståndpunkter beaktas.

Regeringen står fortsatt bakom rådets positioner för rättsaktsförslagen och verkar för att de behålls i så stor utsträckning som möjligt i förhandlingarna med parlamentet. För det fall vi skulle hamna i en

situation där det krävs kompromisser som inte ryms inom de ståndpunkter som har förankrats kommer vi förstås tillbaka till riksdagen för avstämning.

2023/24:16
1 december

Anf. 81 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt. Precis som vi tidigare har varit tydliga med står vi inte bakom migrationspakten. Det är väldigt få delar som vi tycker är bra.

Anf. 82 REBECCA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för dragningen. Det är ingen överraskning att Miljöpartiet inte heller står bakom. Vi har en avvikande ståndpunkt som jag har redogjort för i flera led tidigare. För tids vinnande nämner jag bara att jag återigen vill lyfta upp den och att jag står bakom den.

Anf. 83 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill bara understryka att det man kommer att landa i här inte kommer att vara helt perfekt. Det kommer att krävas en balans, och det kommer att krävas kompromisser. Jag ger allt stöd till att regeringen gör vad man kan för att se till att detta landas innan mandatperioden löper ut, innan vi går till val. Jag tror att medborgarna förväntar sig att EU och vi gemensamt klarar av att landa detta.

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

Har statsrådet Malmer Stenergard något att tillägga? Nej.

Jag konstaterar att det finns en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet och en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet i enlighet med tidigare framförda avvikande ståndpunkter.

I övrigt finns det stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 16, Asyl och migration: den yttre dimensionen. Det är en lägesrapport och diskussionspunkt.

Anf. 85 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Den externa dimensionen har diskuterats vid flera tillfällen under hösten, bland annat vid de två senaste RIF-råden. Den här gången kommer vi att få en lägesrapport om den senaste utvecklingen på migrationsrutterna till Europa och om arbetet med att stärka migrationssamarbetet med prioriterade tredjeländer, bland annat Tunisien och Egypten. Ingen diskussion förutses vid mötet. Regeringens linje för det fall att det blir en diskussion är att fortsätta att understryka vikten av ett strategiskt och långsiktigt arbete med ursprungs-, transit- och stora mottagarländer.

För att förebygga den irreguljära migrationen till EU måste vi stärka dessa länders kapacitet att själva hantera alla olika aspekter av migration. Vi måste också öka satsningarna för att komma åt grundorsakerna till irreguljär migration och tvångsfördrivning. Arbetet mot smuggling av migranter måste intensifieras. Det är inte migrantsmugglare som ska styra vilka som kommer till Europa.

Att åstadkomma ett fungerande återvändande är fortfarande centralt i arbetet med tredjeländer. Jag vill särskilt betona vikten av att EU är berett att ta ställning till de konkreta förslag om viseringsrestriktioner inom artikel 25 a för tredjeländer som inte samarbetar tillräckligt väl gällande återtagande.

Anf. 86 LORENA DELGADO VARAS (V):

Det är ingen hemlighet att vi har en avvikande ståndpunkt i denna fråga. Vi anser att man egentligen borde jobba för att skapa fler lagliga vägar in i Europa, inte försvåra.

Anf. 87 ANNA LASSES (C):

Även jag står fast vid vår avvikande ståndpunkt i enlighet med tidigare diskussion.

Anf. 88 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar för föredragningen.

Miljöpartiet har en tidigare avvikande ståndpunkt som jag lyfter fram här. Jag kan kort säga att vi inte vill att man ska använda bistånd som påtryckningsmedel.

Anf. 89 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag vill bara förtydliga att alla tidigare avvikande ståndpunkter lyfts fram i den här punkten.

Anf. 90 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Det finns inget att tillägga.

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns avvikande ståndpunkter från Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet i enlighet med vad som tidigare har förts fram i olika sammanhang.

I övrigt konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi tackar Maria Malmer Stenergard och hennes medarbetare för medverkan på den här punkten.

Anf. 92 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin välkommen.

Vi börjar med återrapporten. Finns det något att återrapportera muntligen till det skriftliga?

Anf. 93 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Vid mötet presenterade ordförandeskapet en lägesrapport för förslaget att ändra beslutet om en civil skyddsmekanism för unionen när det gäller förlängningen av övergångsperioden för rescEU. Vi har noterat lägesrapporten. I övrigt hänvisar jag till det skriftliga underlaget.

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor, och vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 20, Rådets rekommendation om en plan för kritisk infrastruktur. Det är en lägesrapport och en informationspunkt.

Anf. 95 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr ordförande! Här ska vi få en lägesrapport från ordförandeskapet om den pågående förhandlingen av kommissionens förslag till rådsrekommendation om en plan vid störningar av kritisk infrastruktur med stor gränsöverskridande betydelse.

Förslagets syfte är att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna och unionens relevanta institutioner, organ och byråer när det gäller sådana betydande incidenter. Planen syftar till tre huvudmål, nämligen gemensam situationsmedvetenhet, samordnad kommunikation till allmänheten och effektiva insatser.

Förslaget har under hösten förhandlats i gruppen för motståndskraft i kritisk infrastruktur, som är en undergrupp till rådsarbetsgruppen för civilskydd. Förhandlingen kommer inte att slutföras av det spanska ordförandeskapet. Vid mötet den 4–5 december avser det spanska ordförandeskapet att presentera en lägesrapport för förhandlingen.

Anf. 96 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Låt mig få ställa en fråga. Hur relaterar den här informationen och kommissionens förslag till rådsrekommendationer när det gäller kritisk infrastruktur till det som finns senare på dagordningen som ligger under transport, som handlar om fiberkablar på havsbotten som ska dras åt olika håll och kanter? Betraktas det som kritisk infrastruktur? Vad avser det här i relation till det som transportministrarna uppenbarligen hanterar?

Anf. 97 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):
Jag lämnar ordet vidare till Jessica Bohr för att reda ut de detaljerna.

Anf. 98 Kanslirådet JESSIKA BOHR:

I förhandlingarna om planen för samordnad hantering på unionsnivå när det gäller kritisk infrastruktur och incidenter av gränsöverskridande betydelse diskuteras olika typer av tröskelvärden. Det är en pågående förhandling där man diskuterar hur många länder som ska vara drabbade av en incident för att planen ska kunna tillämpas.

Om man tittar på incidenterna i Östersjön i oktober avseende de skadade gasledningarna och undervattenskablarna är det nu för tidigt att säga huruvida planen kommer att kunna tillämpas vid de händelserna eftersom just tröskelvärdena fortfarande förhandlas. Det är svaret just nu på den frågan.

Anf. 99 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag tackar för svaret. Som sagt var detta i relation till undervattenskablarna, som transportministrarna också har på dagordningen. Då vet vi lite mer hur de relaterar till varandra.

Anf. 100 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen. Vi lämnar RIF-rådet.

Anf. 101 ORDFÖRANDEN:

Nu är vi på dagordningspunkt 14, Förordningen om åtgärder för att stärka solidariteten och kapaciteten i unionen att upptäcka, förbereda sig inför och hantera cyberhot och cybersäkerhetsincidenter (cybersolidaritetsakten). Det är en information och en diskussion.

Anf. 102 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr ordförande! Den 18 april 2023 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om åtgärder för att stärka solidariteten och kapaciteten i unionen för att upptäcka, förbereda sig inför och hantera cyberhot och cybersäkerhetsincidenter.

Syftet med förslaget är att stärka solidariteten och kapaciteten inom unionen när det kommer till att upptäcka och stärka beredskapen mot, svara på samt bedöma och utvärdera cybersäkerhetshot och cybersäkerhetsincidenter.

I ett osäkert omvärldsläge med cyberangrepp och incidenter som kan få allvarliga samhällskonsekvenser är det viktigt med en stärkt och effektiv EU-samverkan på cybersäkerhetsområdet som bidrar till en höjd gemensam cybersäkerhet.

Förslaget till ny förordning inbegriper tre åtgärder. Den första handlar om att bygga ut den paneuropeiska infrastrukturen för att upptäcka cybersäkerhetshot och incidenter. Den andra åtgärden innebär en etablering av en nödmekanism, en så kallad cyberreserv, bestående av på förhand upphandlade betrodda leverantörer av cybersäkerhetstjänster. Den tredje föreslagna åtgärden går ut på att upprätta en utvärderingsmekanism som ska rapportera och utvärdera incidenter.

Under hösten har förhandlingar av akten genomförts i den horisontella rådsarbetsgruppen för cyberfrågor, där diskussionen framför allt har fokuserat på att klargöra syftet med regleringen och säkerställa att de föreslagna åtgärderna inte duplicerar redan existerande samarbetsstrukturer i EU.

I förhandlingarna verkar regeringen även i fortsättningen för att medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet säkerställs och att informationsdelningen inom ramen för den föreslagna pan-europeiska infrastrukturen endast sker på frivillig basis.

Regeringen verkar även för att medlemsstaternas delaktighet och samtycke säkerställs och att rollfördelningen mellan kommissionen och medlemsstaterna tydliggörs.

Vidare verkar regeringen även för att den terminologi som används är adekvat och konkret.

Det som presenteras under TTE-rådet den 5 december är en lägesrapport och redogör för ärendets hantering. Regeringen avser att notera ordförandeskapets lägesrapport.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

2023/24:16
1 december

I övrigt finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.
Vi tackar statsrådet med medarbetare för deltagande på dagens EU-nämnd.

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för transport,
telekommunikation och energi den 2 juni 2023

Återrapport från informellt ministermöte den 23–24 oktober 2023

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
transport, telekommunikation och energi den 4–5 december 2023

Anf. 104 ORDFÖRANDEN:

Ansvariga statsrådet Slottnér har fått förhinder, så Maria Malmer Stenergard tar över frågorna. Statsrådet med medarbetare hälsas varmt välkomna.

Finns det något att muntligt att tillägga till de skriftliga återrapporterna?

Anf. 105 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Nej, det gör det inte.

Anf. 106 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 13, Förordningen om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation och om upphävande av direktiv. Det är en förordning om gigabitnätinfrastruktur, och det är en beslutspunkt.

Anf. 107 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Kommissionen presenterade den 23 februari i år förslag till förordning om gigabitinfrastruktur. Syftet med förordningen är att påskynda och effektivisera utbyggnaden av den fysiska digitala infrastrukturen. Förslaget ger bland annat förutsättningar för ökat tillträde till befintlig fysisk infrastruktur, mer ändamålsenlig samordning av bygg- och anläggningsarbeten samt tillgång till dessa.

Det spanska ordförandeskapet har presenterat fyra kompromissförslag som har behandlats under hösten och har nu presenterat ett förslag till allmän riktlinje. Förslaget förtydligar bland annat att förordningen inte ska hindra medlemsstaterna från att vidta de åtgärder som krävs för att skydda den nationella säkerheten. Förslaget omfattar även en strykning av den artikel som introducerar principen om tyst medgivande. Det är viktigt för regeringen, eftersom förordningen annars riskerar att påverka det kommunala självstyret, tidsramarna för komplicerade tillståndprocesser och rätten till egendomsskydd.

Detta är frågor som regeringen aktivt har drivit under förhandlingarna och kommer att fortsätta att verka för. Regeringen välkomnar förslaget till allmän riktlinje och avser att ställa sig bakom det på rådsmötet den 5 december.

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 15, Tekniskt ledarskap och konkurrenskraft med fokus på investeringar i digitala nät och infrastrukturer. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 109 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

På rådsmötet kommer en riktlinjedebatt att hållas för att främja en välfungerande telekommarknad. Diskussionen kommer också att handla om åtgärder för att garantera säkerhet kring kritiska undervattenskablar.

Regeringen är positiv till ambitionen att stimulera och underlätta utbyggnaden av konnektivitetsinfrastruktur. Utbyggnaden behöver fortsätta för att nå dem som i dag saknar bra bredband samt för att öka kapaciteten och robustheten i befintliga nät.

Regeringen ställer sig också i allmän mening positiv till åtgärder som syftar till att främja den digitala inre marknaden till exempel genom att underlätta gränsöverskridande investeringar, däribland genom förenklingar och ökad rättslig förutsägbarhet.

Det är viktigt att initiativ om ändrade regler bör utgå från konsumenternas, företagens och det offentligas intresse att få tillgång till digital infrastruktur på bästa möjliga villkor.

Det är vidare viktigt att initiativ att ändra reglerna för telekommarknaden svarar mot uppvisade reella problem med detta och med en marknad som inte fungerar ändamålsenligt. Eventuella initiativ behöver föregås av noggranna konsekvensanalyser. Sådana analyser bör beakta samtliga relevanta aktörers intressen och ståndpunkter samt vara i linje med EU:s handelspolitiska åtaganden. För regeringen är det viktigt att förvaltning av radiospektrum fortsätter att utgöra nationell kompetens. Genomgripande ändringar av reglerna för telekommarknaden bör baseras på en utvärdering av det befintliga regelverket, EU:s kodex för elektronisk kommunikation.

Regeringen välkomnar diskussionen om fiberoptiska sjökablar. Det är viktigt att säkerställa att den kritiska undervattensinfrastrukturen är säker, robust och resilient. Mot bakgrund av den senaste tidens händelser i Östersjön vill regeringen betona att Östersjöregionen är av strategisk vikt och bör inkluderas i kommande prioriteringar på EU-nivå. Prioriterade globala stråk för fiberoptiska sjökablar bör inkludera rutt från Norden genom Arktis och vidare till den indopacifiska regionen.

Regeringen avser att verka för att eventuell finansiering på EU-nivå medger att svenska aktörer kan söka medel för prioriterade globala stråk och initiativ i närområdet. Finansiering behöver finnas tillgänglig för såväl utveckling av existerande infrastruktur som utbyggnad av nya stråk. Eventuell finansiering bör även riktas till utveckling och implementering av smart undervattenssteknologi för att genom detta stödja utvecklingen av robusta och resilienta fiberoptiska sjökablar.

Regeringen vill betona vikten av att först genomföra en kartläggning av befintlig reglering för fiberoptiska sjökablar samt angränsande lagstiftning rörande övrig undervattensinfrastruktur för att utifrån detta sedan identifiera om det finns behov av ny lagstiftning inom specifika områden.

Anf. 110 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Ansvarigt statsråd, Erik Slottnér, har skickat ett mycket långt förslag till regeringens ståndpunkt men har uppenbarligen inte tid eller möjlighet att själv företräda den utan väljer att företrädas av migrationsministern. Kommer migrationsministern att delta på TTE-rådet?

Vi hade nyss statsrådet Carl-Oskar Bohlin här, som faktiskt är det statsråd som vanligtvis åker på TTE-rådet, men han valde att inte gå in här.

Till sak. Det kan väl vara rimligt att ställa en fråga till statsrådet. Det pågår ju arbete också på andra områden inom TTE när det gäller infrastruktur som de här undervattenskablarna. Hur relaterar den ståndpunkt som regeringen kommer med här till de rådsrekommendationer som förhandlas fram under Carl-Oskar Bohlins fögderi när det gäller kritisk infrastruktur? Det är min första fråga.

Så den andra frågan. Det har ju varit ganska mycket diskussion om de här undervattenskablarna, det som de transporterar och som också var vad som fanns i kablarna här i Östersjön. Kablarna läcker ganska mycket utsläpp inte bara när det blir sabotage på dem, men det finns inte alls med i regeringens ståndpunkt. När det här ändå ska upp till diskussion, är det inte någonting som regeringen avser att lyfta? Hur tänker man sig att man ska se till att de här kablarna inte fortsätter att läcka en massa utsläpp? Om man nu ska lägga ned nya kablar enligt någon sorts plan, hur kommer man att ta sig an det? Vad är viktigt från regeringens sida när man prioriterar detta?

Anf. 111 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Ordförande! Tack, Matilda Ernkrans, för frågorna!

Till att börja med är det ambassadören som på de här punkterna kommer att företräda regeringens ståndpunkt på rådsmötet.

När det gäller hur det här förhåller sig till Carl-Oskar Bohlins frågor har jag personligen ingen information. Jag hänvisar till kollegorna på departementet.

Anf. 112 Departementssekreterare FREDRIK WAERN:

Angående rådets rekommendationer som Ernkrans nämner gäller förslaget till ståndpunkt specifikt den här kontexten, men regeringens ståndpunkt gäller ju i samtliga sammanhang där de fiberoptiska kablarna diskuteras.

Anf. 113 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Ordförande! Till att börja med kan man generellt säga att vi måste se till att den kritiska infrastrukturen är säker, robust och resiliënt, något som jag var inne på när jag redogjorde för ståndpunkten. Det gäller infrastruktur både till lands och till havs.

Det är klart att vi ser med stort allvar på de läckage som har skett i Östersjön och vilka miljömässiga och klimatomässiga konsekvenser som det här får. Hur man skapar motståndskraft mot detta är naturligtvis frågor som delvis tangerar andra rådskonstellationer också. Det finns dock ingenting ytterligare gällande miljöaspekten i den här rådskonstellationen.

Anf. 114 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Statsrådet Slottnér har inte möjlighet att delta på EU-nämnden och kommer uppenbarligen inte heller att delta på ministerrådet, utan Sverige kommer att företräddas av ambassadören. Det visar väl på ett ganska litet engagemang i just de här frågorna i EU-sammanhang.

När man nu diskuterar utvecklingen av existerande infrastruktur såväl som utbyggnad av nya stråk undrar jag om regeringen kommer att föra fram hur man tycker att de här nya stråken ska byggas, exempelvis med vilken teknik och i vilka material. Det vi redan har lagt ned läcker ju uppenbarligen utsläpp. Det vet vi redan, och det kanske är dumt att göra om samma sak igen när man nu pratar om utbyggnad av nya stråk.

Det var väl min fråga om vad ambassadören kommer att föra fram.

Anf. 115 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack för dragningen, statsrådet!

Jag tycker att frågan är relevant vad gäller de miljömässiga konsekvenserna, och att man, om man vet att det finns problem, också kan ta det i beaktande och ta med det i diskussionen.

Sedan tycker jag att även om ett statsråd inte kan delta personligen på mötet behöver det inte skvallra om att det inte finns ett engagemang i frågan. Det finns kanske skäl som vi inte känner till, och jag tycker inte att vi personligen ska skuldbelägga personer som inte kan vara med just på det här mötet och kanske dra för stora politiska växlar kring det. Jag tycker att vi ska ha ett bra samtalsklimat i EU-nämnden.

Anf. 116 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Ordförande! Tack för frågorna!

Som jag sa avslutningsvis i mitt inledningsanförande på den här punkten vill regeringen betona vikten av att först genomföra en kartläggning av befintlig reglering för fiberoptiska sjökablar samt angränsande lagstiftning rörande övrig undervattensinfrastruktur för att utifrån detta sedan identifiera om det finns behov av ny lagstiftning inom specifika områden.

Det är alltså mycket tidigt i det här förfarandet, och vi kan inte i detta inlägg på detta rådsmöte säga vilket material som eventuella kablar kommer att byggas i.

Däremot vill jag instämma i den oro som uttrycks när det gäller eventuella kommande miljöutsläpp och att man säkerställer att man har resiliens, som jag sa, mot sådana eventuella händelser. Jag är fullständigt övertygad om att ambassadören kommer att företräda regeringen och Sverige på ett gott sätt vid det här rådsmötet.

Anf. 117 MATILDA ERNKRANS (S):

Det är klart att vi ska ha ett gott samtalsklimat. Men vi har ju inte fått någon information om varför statsrådet inte är på plats här i dag eller varför han inte kommer att vara på plats på ministerrådet.

Jag tycker att vi har stor förståelse. Senare här på dagordningen kommer ju statsråd att representeras av statssekreterare, och då finns det en anledning angiven, nämligen att man kanske deltar på det internationella klimattoppmötet eller annat.

Jag tycker att det ändå förtjänar en del kritik.

Det är klart att man inte kan föra fram exakt vilka material, men regeringen borde väl kunna ha ett ställningstagande om det är så att man anser att man ska använda bästa möjliga teknik eller mer än bästa möjliga teknik i det som kommer framåt. Det brukar man ändå kunna ha en idé om, och med tanke på att det här är en ståndpunkt som är nästan två sidor lång så kan man ju tycka att det kunde ha getts information om de miljömässiga delarna.

Jag vill som sagt säga att om det har hänt någonting som är bekymmersamt och allvarligt så hälsar vi naturligtvis allt gott till Erik Slottnér.

Anf. 118 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att vi vet att Erik Slottnér täcker upp för vice statsministern som inte är i landet.

Jag ger ordet till föredragande statsråd när det gäller klimat- och materialfrågan.

Anf. 119 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Ordförande! Jag vill bara betona det jag också sa innan, alltså att en eventuell finansiering bör riktas till utveckling och implementering av smart undervattensteknologi, det vill säga att man ligger på state of the art-nivå för att kunna ha så stor resiliens som möjligt.

Anf. 120 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då är det dagordningspunkt 16, Övriga frågor. Det är 16 a, ett till och med fem.

Anf. 121 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Jag har ingenting att tillägga där.

Anf. 122 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen. Vi tackar också för deltagande från föredragande statsråd med medarbetare och önskar en trevlig första advents-helg!

§ 6 Transport-, telekommunikations- och energifrågor

Statssekreterare Johan Davidson

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för transport, telekommunikation och energi den 1 juni 2023

Återrapport från informellt ministermöte den 21–22 september 2023

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för transport, telekommunikation och energi den 4–5 december 2023

Anf. 123 ORDFÖRANDEN:

Det är statssekreterare Johan Davidson som är här i stället för statsrådet Andreas Carlson, som är på beordrad resa tillsammans med kronprinsessparet i Förenade kungariket, Storbritannien.

Med anledning av återrapporterna undrar jag om det finns något att muntligen tillägga till det skriftliga.

Anf. 124 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Nej, men jag står självklart redo att försöka besvara frågor om det finns sådana.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

Det är inte någon av EU-nämndens ledamöter som har någon fråga att ställa med anledningen av informationen. Då tackar vi för den.

Då går vi in på dagordningspunkt 3, Förordningen om redovisning av växthusgasutsläpp från transporttjänster. Det är ett beslutsärende.

Anf. 126 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Här siktar det spanska ordförandeskapet på att nå en allmän riktlinje. Förslaget innehåller ett harmoniserat regelverk för beräkningar och redovisningar av utsläpp för både gods- och persontransporter. Förordningen är frivillig att tillämpa, men om man beräknar koldioxidutsläpp för olika transporttjänster ska man göra det på ett enhetligt sätt. Man kan säga att det ganska mycket är en konsumenträttslig ansats på förslaget.

Sverige har under behandlingen i rådet verkat för att få ett regelverk som ger både transportköpare och resenärer tillgång till just rättvisande, transparent och jämförbar information, så att de kan göra informerade val. Sverige har också verkat för att de administrativa bördorna och kostnaderna ska bli så små som möjligt.

Enligt förslaget ska ackrediterade organ kontrollera indata och beräkningar som används. Det är naturligtvis en viktig del. För de minsta företagen föreslås det att en sådan kontroll blir frivillig, vilket vi självklart välkomnar med tanke på detta med administrativa bördor.

Under förhandlingarna verkade Sverige också för att undvika dubbelreglering. Vi välkomnar därför att data som redan rapporterats in på annat sätt via till exempel FuelEU Maritime eller EU:s utsläppshandelssystem godkänns som beräkningsunderlag i detta sammanhang när man ska redovisa data för sina utsläpp.

Regeringen bedömer att Sverige kan godkänna en allmän riktlinje.

Anf. 127 REBECCA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar för dragningen. Jag vill helt enkelt bara ställa en fråga: Varför är det frivilligt att redovisa dessa utsläpp när andra industrier har bindande krav på sig? Till exempel måste bilindustrin redovisa gram per kilometer när de säljer bilar. Varför ska inte detsamma gälla även här?

Anf. 128 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Generellt välkomnas förslaget bland medlemsstaterna just för att det bygger på frivillighet. Vi tror att det trots allt kommer att skapas ett stort tryck på att redovisa utsläppen. Man kan då göra det på ett enhetligt sätt inom hela EU för alla transportslag. När det gäller flygbolag, tågforetag, åkerier och logistikforetag – alla som förmedlar transporttjänster som börjar och slutar inom EU – kommer man att kunna jämföra detta på ett rättvisande sätt. Vi tror alltså att det kommer att få ett stort genomslag i alla fall. Frivillighet var en av grunderna för att det skulle kunna bli enighet i rådet. Vi ser inte någon risk för att systemet inte kommer att användas. Så kan jag svara.

Anf. 129 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Då går vi till dagordningspunkt 4, Direktivet om ändring av rådets direktiv 96/53/EG om vikter och dimensioner för vissa vägfordon. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 130 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Detta gäller alltså det så kallade mått- och viktdirektivet. Kommissionens förslag syftar främst till att främja hållbara transporter och även till att tydliggöra regelverket för internationella transporter med just längre och tyngre fordon.

Här siktade ordförandeskapet på att nå en allmän riktlinje, men man kunde på förrförra Coreper konstatera att det saknades stöd för att gå vidare med en sådan allmän riktlinje. Därför blir det nu i stället en lägesrapport som ordförandeskapet kommer att presentera.

Det har funnits enighet bland medlemsstaterna om att de nya reglerna inte ska påverka infrastrukturen på ett alltför negativt sätt, men det handlar just nu om hur långt omsorgen om infrastrukturen ska sträcka sig. Det är det som är föremål för debatt, och i praktiken handlar detta om bärigheten i vägnätet.

I slutskedet av förhandlingarna försökte ordförandeskapet tillmötesgå vissa länder som inte ville riskera att belasta vägnätet i för stor utsträckning. Men det har andra medlemsstater, bland annat Sverige, ställt sig frågande till. Från svensk sida har vi tyckt att det är rimligt att öka bruttovikten, framför allt för nya fordon som har alternativa och bättre drivmedel, men inte att öka drivaxeltrycket. Det är dessa debatter som lär fortgå.

Det har också framförts synpunkter kopplade till mått- och viktbestämmelserna. Det har framförts synpunkter om att de borde förhandlas parallellt med ett nytt direktiv, som nyligen har presenterats av kommissionen, det så kallade kombidirektivet.

Sammantaget gjorde detta att det inte fanns något stöd för en allmän riktlinje till detta rådsmöte.

Danmark, Finland och Sverige har drivit en gemensam linje. Vi hade gärna sett att det hade blivit en riktlinje redan nu, eftersom vi har fått stöd för viktiga regler som är kopplade till internationella transporter av de tyngre fordon som vi ofta kör mellan Sverige och Finland respektive Sverige och Danmark.

Det kommer att bli upp till det belgiska ordförandeskapet att ta detta vidare. Regeringen tycker att frågorna är viktiga för att säkra både längre och tyngre transporter samt miljövänliga transporter. Regeringen kommer nu att ge uttryck för att Sverige vill vara en konstruktiv part i de fortsatta förhandlingarna för att man ska hitta en god kompromiss och till slut kunna nå en allmän riktlinje.

Anf. 131 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi till dagordningspunkt 5, Förordningen om ändring av förordning (EG) nr 561/2006 vad gäller raster och viloperioder vid tillfällig passagerartransport. Det är ett beslutsärende.

Anf. 132 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Under denna dagordningspunkt, liksom några tidigare och några kommande, avser rådet att anta en allmän riktlinje. Det gäller förslaget om ändrade minimikrav för längden på raster och dygns- och veckovila för bussförare.

Här handlar det om förare som kör tillfälliga persontransporter på väg. De ska under vissa förutsättningar kunna fördela sin rast mer flexibelt och i vissa fall skjuta upp sin dygns- och veckovila lite grann. En ändring som Sverige har verkat för, och som nu finns med i den allmänna riktlinjen, är att det ska vara möjligt för föraren att dela upp den obligatoriska rasten på 45 minuter i två raster. Varje rast ska då vara minst 15 minuter. Förslaget innebär också att det kommer att bli tillåtet, när det gäller både gods- och busstransporter, att beivra överträdelser av färdskrivarförordningen som begåtts i en medlemsstat men som upptäcks vid kontroll i en annan medlemsstat.

Regeringen välkomnar att reglerna för kör- och vilotider blir mer flexibla och bättre anpassade för turist- och beställningstrafik med buss. Regeringen föreslår att Sverige godkänner den allmänna riktlinjen.

Anf. 133 KADIR KASIRGA (S):

Ordförande! Tack för dragningen, statssekreteraren! Frågan har överlagts även i trafikutskottet. Där har Socialdemokraterna lämnat en avvikande mening. Vi ser i remissvaren att arbetstagarorganisationerna är kritiska till detta förslag, till exempel svenska Kommunal. Men också den europeiska transportarbetarfederationen är kritisk. Det finns en oro över att förslaget kommer att försämra både arbetsmiljön och arbetsvillkoren för bussförarna men också över att det faktiskt kommer att bli mindre attraktivt att söka sig till bussföraryrket.

Därför tycker vi att regeringen egentligen borde rösta nej till detta förslag.

Jag hade tänkt fråga vad facket tycker om detta, men jag fick svar av Kadir. Jag undrar då hur regeringen kommer att möta den kritik som finns.

Anf. 135 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Regeringen har noterat Socialdemokraternas avvikande ståndpunkt. Vi anser att kommissionen har gjort en rimlig och riktig konsekvensanalys av hur förslaget kommer att påverka bussförarens arbetsvillkor. Kommissionen bedömer att förslaget kommer att leda till bättre arbetsförhållanden och minskad stress och trötthet hos förarna.

Vi hade i och för sig gärna sett att möjligheten till den flexibla uppdelningen av rasten bara skulle gälla under dagtid, för det kan vara en annan sak under nattetid. Men det har vi inte fått med i förhandlingsresultatet.

Det är trots allt inte jättestora förändringar, men det är något mer flexibla regler, som till exempel välkomnas av Sveriges Bussföretag. Det blir bättre anpassat för just turist- och beställningstrafik med buss, och det gynnar alla parter. Vi bedömer som sagt att förslaget till allmän riktlinje kan godkännas.

Anf. 136 KADIR KASIRGA (S):

Jag tackar för kommentaren och svaret, men vi kvarstår vid vår avvikande mening.

Anf. 137 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Som du hör, statssekreteraren, tycker vi socialdemokrater att Sverige ska säga nej till den allmänna riktlinjen, så som den har förhandlats fram hittills.

Statssekreteraren säger att han har noterat Socialdemokraternas avvikande mening sedan detta hanterades i trafikutskottet. En av de delar som vi förde fram där var frågan om det hade gjorts en konsekvensanalys när det gäller hur detta påverkar i Sverige. Det är ju en förordning, så det man skriver under kommer vi att behöva hantera i Sverige för svenska bussförare. Och som Kadir Kasirga från Socialdemokraterna sa finns det en massiv kritik från dem som företräder arbetstagarna i Sverige.

Det kändes lite slarvigt att det hänvisades till en konsekvensanalys som kommissionen har gjort. Jag skulle vilja veta om det har gjorts en konsekvensanalys här i Sverige och hur regeringen ser på hur det kommer att slå i Sverige när man nu säger ja till detta. Så småningom kommer det ju att behöva införas i Sverige.

Anf. 138 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Som jag var inne på är det inte extremt dramatiska förändringar. Den obligatoriska 45-minutersrasten kommer man att kunna dela upp i två raster, och de rastera ska vara minst 15 minuter långa. Det innebär att det blir lättare i till exempel turist- och beställningstrafiken att hitta ett rimligt körschema där man inte är tvungen att ta en 45-minuterspaus kanske strax innan man ska vara framme på ett visst ställe.

Den andra delen, som till exempel gäller att skjuta på dygnsvilan en timme, har samma effekt. Ibland händer det att bussar hamnar i trafikkaos

eller i köer av olika skäl. De kommer då inte fram riktigt i tid. Detta har skapat en stress i befintligt regelverk för bussförare. Man vill inte bryta mot regelverket. Men om man i dag ska följa det till punkt och pricka kan det innebära, om det har blivit kö på vägen, att man behöver stanna och ta en 45-minutersrast när man kanske har 10 minuter eller en kvart kvar till slutmålet.

Det är alltså en viss ökad flexibilitet. Man får förskjuta dygnsvilan. Det handlar om att man ska kunna komma fram. Man får en timmes flexibilitet i den delen. Detta tror vi faktiskt också minskar stressen.

Regeringen har bedömt detta sammantaget. Det handlar om vad transportföretagen säger, vad Sveriges Bussföretag säger och förstås även vad Kommunal säger. Därtill kommer kommissionens bredare analys. Vi tror som sagt inte att detta kommer att innebära någon revolution. Vi tror däremot att det kommer att vara bra för beställningstrafiken och turisttrafiken och även för ett stort antal bussförare.

Anf. 139 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vi väljer att ställa oss bakom Socialdemokraternas avvikande ståndpunkt.

Anf. 140 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns likalydande avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. I övrigt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 6, Direktivet om körkort och om ändring av direktiv (EU) 2022/2561 och förordning (EU) 2018/1724 samt om upphävande av direktiv 2006/126/EG och förordning (EU) nr 383/2012. Det är en beslutspunkt.

Anf. 141 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Också här siktar det spanska ordförandeskapet på att nå en allmän riktlinje i rådet. Det gäller det omarbetade körkortsdirektivet. Förslaget är en omarbetning av tidigare direktiv, delvis sammanslagningar, vilket innebär att flera väl kända krav kvarstår eller uppdateras för att uppnå en ökad harmonisering.

Regeringen välkomnar målsättningen med hela förslaget om ökad trafiksäkerhet och fri rörlighet och är positiv till att direktivet revideras och moderniseras för att i vissa delar förenklas men också ta hänsyn till teknikutvecklingen.

Sverige har under behandlingen i rådet, utifrån vår svenska ståndpunkt, verkat för att få ett effektivt regelverk som innebär en balans mellan de olika målsättningarna och den administrativa bördan.

Alla nya områden som introduceras i kommissionens förslag – till exempel körkort med beledsagad körning, provotid, digitala körkort och utbyte av körkort från tredjeland med motsvarande trafiksäkerhetsnivå – kvarstår i rådets förslag till allmän riktlinje men nu i en ännu tydligare och mer flexibel form. Det tycker vi är bra.

Regeringen ser också positivt på möjligheten att öka trafiksäkerheten genom att kräva att sökande av de olika sorternas A- och B-körkort genomgår en självvärdering av hälsan innan ett körkort kan utfärdas för första gången. Sverige har verkat för detta med självvärdering och att en

sådan inte ska krävas vid förnyelse, vilket också återspeglas i förslaget till allmän riktlinje.

Under beredningen i rådet har också de för Sverige väldigt viktiga reglerna kopplade till våra förutsättningar att behålla de så kallade A-traktorerna varit en mycket viktig del, där vi har värnat ungdomars mobilitet. Nu finns en möjlighet att med B1-körkort framföra personbil av begränsad vikt från det att man är 16 år till dess att man är 21. Då får man också köra i 45 kilometer i timmen.

Det här tycker vi är en rimlig väg framåt för att på riktigt få med våra A-traktorer, som vi kallar dem, inom ramen för EU:s körkortsdirektiv. Ni kanske minns att vi har ett pilotärende, en början på ett överträdelseärende, mot oss sedan innan det här direktivet började komma fram. Det gick ut på att vi kanske inte alls skulle kunna ha kvar våra A-traktorer.

Nu öppnas den här möjligheten. Det blir då ett år längre man får vänta, från 15 till 16 år. Man måste göra ett förarprov för B1-körkortet, men man kommer också att få köra i 45 kilometer i timmen. Det här är så att säga den räddning och det välbalanserade och även trafiksäkerhetshöjande förslag som finns för A-traktorerna. Det tycker vi är mycket bra.

I det här paketet finns också möjligheten till det vi har kallat tyngre på B. Det vill säga att har man haft körkort i två år kommer man att få köra fordon som drivs med alternativa drivmedel – läs: framför allt batteridrift – som väger mellan 3,5 ton och 4,25 ton. Det här har också varit en viktig del för Sverige att värna för att främja ökad användning av lätta lastbilar med B-körkort.

Sammantaget anser regeringen att den allmänna riktlinjen är inte bara bra utan en förbättring jämfört med kommissionens förslag. Regeringen bedömer att Sverige kan godkänna den allmänna riktlinjen.

Anf. 142 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för föredragningen!

Från Miljöpartiets håll vill vi göra ett medskick om att det borde råda flexibilitet för att inte på något sätt missgynna elektrifieringen.

Exempelvis finns det en uppdelning i körkort mellan manuell och automatisk växellåda som skulle kunna missgynna elektrifieringen eftersom körskolor inte använder elbilar. Men många kunder vill ha körkort som gäller för alla bilar, så körskolorna måste använda äldre bilmodeller eftersom de nya ofta har automatisk växellåda.

Man bör ha med sig detta i diskussionerna så att de inte på något sätt råkar missgynna elektrifieringen och omställningen till elbilar. Det medskicket vill jag göra.

Anf. 143 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Jag kan instämma i det. Vi gör allt för att elektrifieringen av fordonsflottan ska gå så smidigt som möjligt och inte hindras. Sedan kan det vara en öppen fråga om allt går att lösa i körkortsdirektivet.

När det gäller villkor automat kommer det ändå att bli en ökad flexibilitet jämfört med tidigare eller jämfört med kommissionens förslag. Det kommer att bli lättare att häva villkoret för att få köra manuellt växlade bilar.

Det är tack vare en ny regel som har införts. Om körkortsinnehavaren har genomgått en utbildning på sju timmar eller gör ett kortare körprov

med manuellt växlat fordon – alltså inte något fullständigt omprov eller nytt teoriprov utan ett kortare körprov eller en utbildning på sju timmar – kommer man att kunna få häva sitt villkor automat som finns i dag. En ökad flexibilitet finns faktiskt med i det här förslaget för att häva villkoret. Det är också en skillnad jämfört med hur det är i dag.

Anf. 144 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Då har vi dagordningspunkt 7, Direktivet om ändring av direktiv (EU) 2015/413 om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott – Allmän riktlinje. Det är en beslutspunkt.

Anf. 145 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Ja, också här siktar spanska ordförandeskapet på att nå en allmän riktlinje.

Förslaget innebär att direktivets tillämpningsråde utvidgas till att omfatta fler trafiksäkerhetsrelaterade brott. Förslaget stärker samarbetet mellan medlemsstaterna vid utredningar av dessa brott, till exempel med att kunna fastställa identiteten på den som körde fordonet. Det blir också lättare att verkställa finansiella sanktioner. Dessutom ingår en aspekt i direktivet där man stärker skyddet för de grundläggande rättigheterna för personer som misstänks för brott mot trafikreglerna.

Förslaget till allmän riktlinje förbättrar också svensk polis möjligheter att utreda fortkörningar med bilar som är registrerade i andra medlemsstater och som upptäckts genom trafiksäkerhetskameror.

Regeringen välkomnar regler som medför förbättrade möjligheter att utreda gränsöverskridande trafiksäkerhetsrelaterade brott. Förslaget till allmän riktlinje bör leda till förbättrad trafiksäkerhet inom EU. Regeringen föreslår att Sverige godkänner den allmänna riktlinjen.

Anf. 146 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Dagordningspunkt 8, Direktivet om ändring av direktiv 2009/16/EG om hamnstatskontroll – Allmän riktlinje. Det är en beslutspunkt.

Anf. 147 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Även här är alltså målet att nå en allmän riktlinje.

Hamnstatskontrolldirektivet är viktigt för att säkerställa att utlandsflaggade fartyg som trafikerar EU:s farvatten är säkra. Det handlar alltså om vad vi som hamnstat kan göra och kontrollera när det gäller utländska företag. Vi återkommer till ett annat direktiv som gäller våra egna fartyg.

Sverige har under behandlingen i rådet verkat för ett regelverk som bidrar till att förbättra sjösäkerheten och skyddet för människor och miljö. Vi har också verkat för kostnadseffektiva regler som tillför nytta för både medlemsstater och fartyg. Vi tycker att förslaget nu har nått en bra balans mellan å ena sidan kommissionens roll när det gäller till exempel

utbildning av inspektörer och å andra sidan medlemsstaternas egna behov av viss flexibilitet kring hur man organiserar sig.

Regeringen välkomnar att den allmänna riktlinjen har gått i riktning mot ökad teknikneutralitet, ökad balans mellan administrativa bördor och tillförd nytta och att kostnader kan hållas nere genom en stegvis utrullning av till exempel elektroniska certifikat. Regeringen bedömer att Sverige kan godkänna den allmänna riktlinjen.

Anf. 148 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Dagordningspunkt 9, Direktivet om ändring av direktiv 2005/35/EG om föroreningar orsakade av fartyg – Allmän riktlinje. Det är en beslutspunkt.

Anf. 149 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Ja, siktet är även här inställt på att nå en allmän riktlinje.

Ändringen av direktivet om föroreningar från fartyg syftar till att spegla uppdaterade internationella normer och EU-regler på området. Framför allt är det anpassningar till det så kallade Marpoldirektivet, som finns och förvaltas inom IMO sedan ungefär 50 år tillbaka. Man kan tycka att det är på tiden att vi plockar in det i EU-sammanhanget. Syftet är att uppnå en högre säkerhets- och miljöskyddsnivå genom mer harmoniserade sanktioner och bättre rapportering.

Skyddet av den marina miljön och maritima näringar som kan skadas av utsläpp och sjösäkerheten är högt prioriterade frågor för Sverige. Det är viktigt med effektiva åtgärder för att bekämpa fartygsföroreningar, som ofta tyvärr kan få gränsöverskridande konsekvenser om de inträffar.

Man kan också säga att i detta direktiv flyttas de straffrättsliga reglerna bort. De kommer i stället att finnas i miljöbrottsdirektivet. Direktivet om föroreningar från fartyg fokuserar på sanktionsbestämmelserna.

Regeringen ser i alla fall positivt på hur förhandlingarna har utvecklats. För svensk del har det varit viktigt att få större flexibilitet i det administrativa systemet för sanktioner utan att det påverkar direktivets övergripande ambitionsnivå, och det har vi lyckats med.

I övrigt har, som jag var inne på, svenska inspel framför allt handlat om att göra ännu tydligare referenser till Marpolregelverket och olika tekniska klargöranden.

Tillsammans med övriga nordiska länder har vi också verkat för och lyckats få till en tydligare skrivning om att utsläpp av skrubbevatten är skadligt även om det är lagligt och egentligen inte föremål för det här direktivets räckvidd. Vi har ändå fått med de skrivningarna i det här sammanhanget, vilket vi är nöjda med.

Svensk Sjöfart är positiva till förslaget, kan vara värt att nämna.

Regeringens bedömning är att vi har fått gehör för viktiga inspel och att Sverige kan godkänna förslaget till allmän riktlinje.

Anf. 150 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack för föredragningen!

2023/24:16
1 december

Både Havs- och vattenmyndigheten och Miljömålsberedningen har krävt ett förbud mot utsläpp av skrubbevatten. Jag undrar hur ni tar hänsyn till det i detta.

I den svenska ståndpunkten står det att man har verkat för att förtydliga att utsläppen är skadliga för miljön. Det är liksom inte riktigt lika långtgående. Tycker ni att ni har tagit hänsyn till vad expertmyndigheten och Miljömålsberedningen har krävt? Det är min första fråga.

Om man inte kan göra det tydligare skulle jag nog vilja anmäla avvikande ståndpunkt. Det här är inte bara skadligt utan en katastrof, och man borde kunna driva på för och få till ett förbud.

Anf. 151 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Ja, Sverige har som sagt drivit frågan så långt som det varit möjligt inom ramen för det här direktivet. De motargument som funnits mot det är att det här inte är rätt direktivssammanhang.

Det finns andra direktiv som är mer inriktade på just emissionerna – avgasdirektivet och svaveldirektivet är väl de man närmast skulle kunna tänka sig. De förhandlas förvisso av andra, inom Regeringskansliets organisation av Klimat- och näringslivsdepartementet.

Vi har lyckats driva frågan så långt som var möjligt inom ramen för detta direktiv. Många länder var då emot att det skulle nämnas någonting om skrubbevatten, för det nämns inte i någon större utsträckning i Marpolregelverket. Vi ser det tvärtom som ett viktigt tillägg i det här sammanhanget. Sedan kan det vara aktuellt att återkomma i andra sammanhang gällande just skrubbevatten.

Regeringen kan också för egen del ha anledning att återkomma till frågan om skrubbevatten inom ramen för vad vi kan göra nationellt. Det meddelade jag också i trafikutskottet.

Vi har alltså drivit frågan så långt som varit möjligt inom ramen för detta direktiv, men det kan finnas andra direktiv på EU-området som är bättre anpassade eller bättre lämpade för att ta hand om just skrubberfrågan.

Anf. 152 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tolkar jag statssekreteraren rätt i att vi delar synen på skrubbevatten – att det bör förbjudas i enlighet med det som Havs- och vattenmyndigheten och Miljömålsberedningen har rekommenderat men att hindret är att det är fel direktiv? Är det rätt tolkat?

Anf. 153 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Ja, det är en riktig tolkning.

Anf. 154 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack för tydligt besked! Det är glädjande. I så fall gör jag gärna om det till ett starkt medskick, och jag önskar lycka till i att verkligen driva frågan hårt överallt där det kan vara lämpligt.

Anf. 155 ORDFÖRANDEN:

Med ett starkt medskick kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Anf. 156 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Ja, flaggstatsdirektivet handlar mer om det som vi så att säga har ansvar för på hemmaplan, kopplat till vår egen flotta. Det säkerställer att EU:s medlemsstater var och en uppfyller sina förpliktelser som flaggstater.

Sverige har i rådet verkat för att de förslag som bidrar till ökad digitalisering ska genomföras stegvis för att därmed kunna genomföras på ett kostnadseffektivt sätt och för att undvika onödigt ökade administrativa bördor för sjöfartsbranschen eller för medlemsstaterna.

Sverige har också verkat för att regelverket ska respektera medlemsstaternas inflytande och rådighet över bland annat hur flaggstatstillsyn utförs och hur flaggstatsinspektörer utbildas. Det är alltså lite liknande synpunkter som vi hade i sammanhanget med hamnskyddsdirektivet.

Regeringen välkomnar att förslaget till allmän riktlinje har gått i riktning mot ökad teknikneutralitet och att kostnader kan hållas nere. Det är också positivt att kompetensfördelningen mellan medlemsstaterna och kommissionen respekteras.

Regeringen bedömer att ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje är väl avvägt och tillgodoser Sveriges intressen. Därmed bedömer regeringen att Sverige kan godkänna den allmänna riktlinjen.

Anf. 157 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Dagordningspunkt 11, Direktivet om ändring av direktiv 2009/18/EG om grundläggande principer för utredning av olyckor i sjötransportsektorn – Allmän riktlinje. Det är en beslutspunkt.

Anf. 158 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Olycksutredningsdirektivet fastställer de grundläggande principerna för utredning av olyckor inom sjötransportsektorn.

Sverige har i rådet verkat för bland annat ett moderniserat regelverk som värnar utredningsmyndighetens oberoende. Regeringen välkomnar att även mindre fiskefartyg nu ska omfattas av utredningsskyldighet vid väldigt allvarlig sjöolycka.

Det kan i förlängningen förstås leda till en ökad sjösäkerhet även för mindre fiskefartyg som ofta är mer olycksdrabbade än större fartyg.

Regeringen välkomnar också att den allmänna riktlinjen gått i riktning mot ökad teknikneutralitet även här och att kostnaderna därmed kan hållas nere.

Regeringen bedömer att ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje är väl avvägd och tillgodoser Sveriges intressen. Därmed bedömer regeringen att Sverige kan godkänna den allmänna riktlinjen.

Anf. 159 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt. Vi går vidare till dagordningspunkt 12, Övriga frågor a–d, och a är uppdelad i tre olika delar.

Anf. 160 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Det finns några övriga frågor på dagordningen. Det är informationsfrågor och kräver inget ställningstagande.

Några av dessa informationspunkter från ordförandeskapet handlar om den pågående trepartsförhandlingen med Europaparlamentet om till exempel TEN-T-regelverket och även om regelverket och de fortsatta förhandlingarna om det gemensamma europeiska luftrummet, Single European Sky 2+.

Sedan väntas också Belgien, i egenskap av inkommande ordförandeskap, presentera sitt arbetsprogram på transportområdet för våren 2024. Det blir naturligtvis spännande för oss att höra.

Men jag tar gärna emot frågor om det som är utskickat.

Anf. 161 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag kanske inte har läst ordentligt, men jag undrar om ni jobbar med att bredda transportnätet geografiskt.

Anf. 162 KADIR KASIRGA (S):

Jag har också en fråga angående transportnätet. Med tanke på att regeringen valde att stoppa vissa projekt här i Sverige – stambanorna – har en del av våra projekt fallit bort från de kartor som finns i TEN-T-nätverket. Vad har regeringen för avsikt nu när detta ska revideras? Kommer man att försöka få in dem igen, eller har man fortfarande samma linje?

Anf. 163 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Får jag be Vänsterpartiet att upprepa frågan. Handlade den om att bredda geografiskt? Jag är ledsen att jag inte uppfattade det.

Anf. 164 LORENA DELGADO VARAS (V):

Ja, precis. Det finns vissa linjer och vissa områden som i dag inte omfattas av det transeuropeiska nätet. Vi skulle vilja att det breddas ännu mer.

Anf. 165 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Det pågår nu komplicerade slutförhandlingar under den trilogfas som pågår om hela TEN-T-nätverket och som gäller både vägar och järnväg. Jag tror att det kom in mer än 1 000 förslag i samband med parlamentets förhandling. Och det finns förstås enskilda medlemsstater som tycker att de inte har fått alla sina viktiga prioriteringar tillgodosedda. TEN-T-nätverket är väldigt omfattande, men det finns alltid länder som har ytterligare önskemål. Nu handlar det om att kunna slutföra dessa förhandlingar.

Regeringen har inte drivit någon särskild linje kopplad till andra länders kvarstående önskemål, utan det blir en slutförhandling i dessa delar.

När det däremot gäller det svenska nätet har vi sedan länge drivit till exempel att sträckan Stockholm–Oslo bör komma med i TEN-T-nätverket. Detta hade jag förmånen att för egen del prata om med generaldirektorsföreträdare, och det har kommit med. Denna breddning har Sverige alltså fått igenom, så att denna sträcka kommer med på TEN-T-kartan. Därför har vi inte något ytterligare att förhandla om där. Men vi har lyckats bredda det på detta sätt. Vi tror att just den öst-västliga förbindelsen blir allt viktigare, bland annat i militärt mobilitetshänseende.

När det gäller stambanefrågorna och det som Kadir Kasirgas fråga gällde, som kanske också är kopplad till möjligheterna till medfinansiering, finns Ostlänken med på TEN-T-kartorna. Vi har sett till att den inte har försvunnit. Och där finns också möjlighet att söka medfinansiering via CEF-fonden.

Sträckan Lund–Hässleholm ingår också i dessa större TEN-T-nätverken. Den finns alltså också med på kartan och är också möjlig för medfinansiering.

Däremot sträckan Göteborg–Borås är inte möjlig att ha med eftersom det inte finns någon fortsättning från Borås och vidare österut.

Men i övrigt finns allting med som tidigare. Och vi har lyckats bredda TEN-T-kartan och även få med sträckan Stockholm–Oslo.

Anf. 166 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag skulle också vilja veta lite grann om hur det förhåller sig med till exempel omställningsarbetet. Vi har ju jättestora behov att täcka i fråga om transporter av våra mineraler och så vidare. Är det relaterat till den diskussion som ni har fört?

Anf. 167 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Det korta svaret på den frågan är nej. Det har inte varit en enskild del inom ramen för TEN-T-diskussionerna. Däremot är naturligtvis transportinfrastrukturen, och inte minst järnvägsnätet, jätteviktig för all mineralförsörjning i norra Sverige. Och den frågan jobbar regeringen mycket aktivt med, men i andra sammanhang och på andra sätt.

Anf. 168 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen!

Vi tackar statssekreterare Johan Davidson med medarbetare för deltagande på dagens EU-nämndssammanträde och önskar en trevlig adventshelg.

§ 7 Konkurrenskraft: inre marknad, industri, forskning och rymdfrågor

Utbildningsminister Mats Persson

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för konkurrenskraft den 22 maj 2023

Återrapport från informellt ministermöte den 28 juli 2023

Återrapport från informellt ministermöte den 7 november 2023

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för konkurrenskraft den 7–8 december 2023

Anf. 169 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar utbildningsminister Mats Persson med medarbetare välkomna till EU-nämnden. Jag undrar inledningsvis om det finns någonting muntligt att tillägga till det skriftliga med anledning av återrapporterna.

Anf. 170 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Nej.

Anf. 171 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen!

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Slutsatser om forskningens och innovationens inverkan på politiska beslut. Det är en beslutspunkt.

Anf. 172 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr ordförande! Jag tackar för möjligheten att komma hit i dag.

Detta ärende handlar om någonting väldigt viktigt, nämligen att offentligt beslutsfattande har koppling till fakta, till beprövad erfarenhet och till forskning.

Forskningsbaserad kunskap och trovärdig forskning är en hörnsten i ett demokratiskt samhälle. Det är viktigt, inte minst i en tid med desinformation, osäkra källor och propaganda, att de olika politiska besluten präglas av fakta och evidens. Därför har det spanska ordförandeskapet lyft fram detta som ett sätt att stärka effekten av forskning och innovation i beslutsfattande processer, och därför finns det ett förslag på rådsslutsatser.

Detta är ingenting nytt för Sverige. Vi har en bred tradition av att använda vetenskaplig expertis som grund för offentligt beslutsfattande. Vi kan exemplifiera med SBU eller motsvarande myndigheter och organ i Sverige som så att säga på vetenskaplig grund fastställer till exempel vilken typ av behandling som ska ges i sjukvården, vilken typ av läkemedel som ska ha rätt till subvention etcetera. Detta är någonting som är normalläge för Sverige, men det är kanske inte normalläge för andra europeiska länder. Och i ljuset av det finns det ändå ett värde i att detta förs fram på europeisk nivå.

Jag brukar i normala fall inte tillhöra dem som säger: Why don't you do it like we do it in Sweden? Men just i detta fall kanske vi ändå lite ödmjukt kan hänvisa till en svensk eller en nordisk modell som man kan titta på.

Utkastet till rådsslutsatser har behandlats i rådsarbetsgrupper för forskning vid fyra möten, och medlemsstaterna har välkomnat initiativet och uttryckt ett starkt generellt stöd.

Ni har sett regeringens förslag till ståndpunkt, och jag gissar att ni inte vill att jag läser upp den.

Anf. 173 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Rådets rekommendation om en europeisk ram för att locka och behålla talanger inom forskning, innovation och företagande i Europa – kommissionens förslag till rättslig grund, artikel 182.5 och artikel 292 första och andra meningen i EUF-fördraget. Detta är en beslutspunkt.

Anf. 174 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr ordförande! Bakgrunden till denna rådsrekommendation är det förslag till rådsrekommendation om ett nytt europeiskt ramverk för forskarkarriärer som kommissionen publicerade i juli i år. I grund och botten handlar detta om att öka rörligheten mellan akademien och andra sektorer i samhället. Det handlar också om att se till att man inom forskarsamhället har karriärvägar som är transparenta och tydliga och att man därmed kan få ökad jämställdhet men att de också säkerställer att man hindrar nepotism och säkerställer att de bästa kandidaterna kan göra en vetenskaplig och akademisk karriär.

Detta ligger helt i linje med regeringens politik och är viktigt. Samtidigt är det viktigt att säga att detta är en nationell kompetens, så detta är ingenting som EU beslutar om. Och EU ska inte besluta om detta, utan detta måste enskilda medlemsländer utifrån sina nationella särdrag kunna hantera själva. Men det är ändå viktigt att det finns en gemensam inriktning på europeisk nivå kring detta.

Om man tittar på processen har medlemsstaterna generellt varit positiva vid förhandlingen av dessa utkast. Men medlemsstaterna, liksom Sverige, har också varit väldigt tydliga med att det är riktigt att man tillåter nationella särdrag och att det kan finnas en mångfald av strategier. Och Sverige har verkligen tryckt på vikten av att detta är nationell kompetens och att vi inte ska bygga överstatliga strukturer. Det finns inga länder som driver detta, i alla fall ingen majoritet.

Jag tänkte inte läsa upp den svenska ståndpunkten.

Anf. 175 MATS WIKING (S):

Herr ordförande! Jag tackar statssekreteraren för genomgången.

Vi anmälde avvikande ståndpunkt från S-gruppen i utbildningsutskottet. Vi tycker att det är viktigt att prata om excellent forskning och excellent kunskap. Vi vill betona att det handlar om både spets och bredd.

Vi vill göra ett tillägg i andra stycket i regeringens ståndpunkt efter ”en tydlig inriktning mot excellens krävs för att forskningen ska vara konkurrenskraftig”.

Där vill vi lägga till: Genom att investera i både spets och bredd kan Sverige och EU balansera kortsiktiga fördelar med långsiktig kunskapsuppbyggnad.

Anf. 176 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Jag tackar Mats Wiking för detta. Vi hade denna diskussion på vårt utmärkta möte i utbildningsutskottet, och jag noterade den avvikande meningen.

Vi är överens om att vi ska ha både spets och bredd. Men i detta dokument är det inte önskvärt att prata om bredd eftersom detta är ett dokument på europeisk nivå.

På europeisk nivå är detta generellt en nationell kompetens, med ett eller två undantag. Ett av undantagen är de så kallade ERC-anslagen, som ges på europeisk nivå. De ges till de bästa forskarna i Europa, utifrån excellens.

Sverige har varit väldigt pådrivande i att få detta ramverk på plats. Flera av de bästa svenska forskarna har varit ledande i detta. Den svensk-franska Nobelpristagare som vi – eller inte vi utan några andra – om några veckor kommer att ge det uppmärksammas priset har till exempel fått flera ERC grants, som det heter. Det skulle alltså vara mycket olyckligt om Sverige plötsligt signalerade att hela det ramverk som finns kring ERC nu skulle präglas av andra begrepp. Det skulle ha ett starkt negativt signalvärde.

Med detta sagt är vi helt överens när det gäller spets och bredd, men i detta sammanhang är det fel.

Anf. 177 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi vidhåller vår avvikande ståndpunkt, så som Mats Wiking formulerade den. Jag tycker nämligen att statsrådet gör det lite enkelt för sig. Detta handlar om hur den svenska ståndpunkten är utformad. Statsrådet har valt att i den svenska ståndpunkten lyfta fram ett antal delar som man kan göra en bedömning av – ryms de i rådsrekommendationerna eller inte?

Vi menar att rådsrekommendationerna mycket väl också skulle rymma att vi i den svenska ståndpunkten – detta är som sagt en nationell kompetens – anser att excellens är bra men att det handlar om att investera i både spets och bredd. Jag tycker att statsrådet gör det lite enkelt för sig genom att säga att detta inte ryms på den europeiska nivån. Det finns annat i den här ståndpunkten som man i så fall kan fundera på när det gäller relevansen.

Vi bibehåller alltså vår avvikande ståndpunkt – bredd och spets.

Anf. 178 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns en avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna och i övrigt stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Utnyttjande av forskning som ett verktyg för ekonomisk och industriell återhämtning och motståndskraft. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 179 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Ordförande! Vid rådsmötet ska en så kallad riktlinjedebatt hållas om utnyttjande av forskning som ett verktyg för ekonomisk och industriell återhämtning och motståndskraft. Det handlar om hela den diskussion som

finns på europeisk nivå om strategisk autonomi och om stärkta värdekedjor i en global ekonomi, inte minst i kritiska sektorer som AI, avancerade digitala tekniker och halvledarteknik.

2023/24:16
1 december

Debatten kommer att kretsa kring dessa frågor – hur man kan ta till vara forskning och hur detta kan leva upp till och svara mot den inriktning som kommissionen och EU numera har, inte minst efter Sveriges ordförandeskap, då Sverige förde upp konkurrenskraftsfrågorna på agendan. Det kommer att vara en viktig del i denna debatt.

Ståndpunkten lyfter fram både näringslivets och samhällets möjligheter att ta till vara forskningen och dess stora betydelse för att skapa innovation och stora mervärden för hela det svenska samhället.

Regeringen pekar, som ni ser i ståndpunkten, på att det kan finnas utmaningar i form av att det inte alltid är lätt att få ut forskning av hög kvalitet i nya innovationer och produkter och att det finns behov av att utveckla dessa instrument. Vi pekar inte minst på behovet av så kallade sektorsövergripande samarbeten och ökad mobilitet inom forskarsamhället, både inom akademien och mellan akademien och andra delar. Tänk akademien och läkemedelssektorn, akademien och klinisk verksamhet eller akademien och stora tekniska företag etcetera.

Avslutningsvis pekar regeringen på vikten av arbetet med öppen vetenskap och på att inte minst tillgången till forskningsdata blir väldigt viktig för att stärka EU:s konkurrenskraft.

Anf. 180 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då söker vi oss lite längre bort, nämligen till rymden. Vi har dagordningspunkt 9, Slutsatser om rymdtrafikledning: lägesrapport. Det är en beslutspunkt.

Anf. 181 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Äntligen! Vid konkurrenskraftsrådets möte den 8 december kommer utkast till rådsslutsatser om rymdtrafikledning att presenteras för antagande. Detta är en fråga vi har haft uppe vid ett flertal tillfällen i den svenska debatten och också på europeisk nivå, i rådsslutsatser 2020, 2021 och 2022.

Vikten av att utveckla en koordinerad rymdtrafikledning på europeisk nivå var uppe till diskussion 2022. Det handlar om att rymden alltmer är en växande bransch. Det låter konstigt att säga, men det handlar om att vi ser allt fler privata intressenter som ser potential i rymden och att allt fler länder ser strategiska vinster med att vara aktiva på detta område, däribland även Sverige.

Som ni alla vet kommer, förhoppningsvis i januari, ännu en ny svensk astronaut att skickas ut, vilket är en värdemätare på att Sverige ligger långt fram i dessa frågor.

I samband med denna utveckling – inte att vi skickar ut en astronaut utan att det finns fler intressenter i detta – har det framhållits att EU bör bidra till utvecklingen av standarder för rymdtrafikledning på global nivå.

Som ni ser i rådsslutsatserna välkomnas det som nu sker på EU-nivå när det gäller rymdstrategi, säkerhet, försvar och inte minst frågor om rymdskrotsövervakning, som är högt upp på agendan. I rådsslutsatserna

lyfts vikten av att beakta både civila och militära behov och krav gällande rymdtrafikledning. Man lyfter också upp vikten av den civila delen av detta.

Dessa frågor och slutsatser har beröringspunkter med andra områden, inte minst flygtrafikledning. Medlemsstaterna uppmanas att fortsätta sina nationella ansträngningar för att bygga upp operationell förmåga inom detta område.

Slutligen vill jag säga att slutsatserna påminner om vikten av att arbeta med dessa frågor också inom ramen för FN-systemet och de frivilliga riktlinjer som finns för det arbetet.

När det gäller processen kan jag säga att arbetsgruppen för rymdfrågor har behandlat utkastet till rådsslutsatser vid fyra tillfällen. Förhandlingarna har gått smidigt. Sverige har fått gehör för synpunkter om bland annat förtydliganden vad gäller dubbel användning, dual use, och även om behov av konsekvensbedömning inför förslag om EU-lagstiftning. Ni har den svenska ståndpunkten.

Anf. 182 ORDFÖRANDEN:

Då kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 10, EU:s framtida politik för rymden i en värld i förändring. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 183 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr ordförande! Det gäller en kommande policydebatt i Bryssel den 8 december. Vi kommer i denna policydebatt att utgå från tidigare etablerade svenska ståndpunkter, som handlar om det jag nämnde i föregående ärende, det vill säga vikten av dual use, alltså dubbla användningsområden, för EU:s rymdsystem och inte minst olika typer av tjänster, och även vikten av att EU:s arbete kring detta eftersträvar synergier och att vi kan komma längre när det gäller att få en dubbel användning för olika typer av teknik.

Givet den geopolitiska kontexten och det som sker i vår omvärld är det viktigt att skydda EU:s rymdinfrastruktur och att på olika sätt främja denna sektors konkurrenskraft. Vi måste också skapa möjligheter för nya aktörer att bidra med sin kompetens och sina tjänster.

Därför är det positivt med samverkan mellan EU och Nato och det samarbete som nu sker inom rymd, säkerhet och försvar, där det finns stora synergieffekter och vi inte vill jobba i parallella spår så att vi dubbelarbetar.

Detta är en policydebatt, så vi kommer i denna debatt att föra fram tidigare svenska ståndpunkter som vi har processat vid flera tillfällen. Det jag nämnt i mitt anförande är några av de delar vi kommer att lyfta fram.

Anf. 184 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det är ett litet tag sedan jag själv hade förmånen att vara ansvarig minister för högre utbildning, forskning och rymd. Men jag vill ändå försöka ställa någon fråga här.

I ståndpunkten är man tydlig med att rymdprogrammets civila natur behöver respekteras, och det sa också statsrådet i den tidigare frågan om slutsatser om rymdtrafikledning. Samtidigt tänker statsrådet ändå lyfta

fram att det är positivt med samverkan mellan EU och Nato. Det skulle vara intressant att höra statsrådet utveckla var gränslinjerna går här. Sedan tidigare har vi varit väldigt noga med att vi inte vill militarisera rymden och rymdpolitiken.

I ståndpunkten pratar man också om den geopolitiska kontexten. Det är väl känt att starka men kanske också kontroversiella nationer som Ryssland och Kina har stora intressen även här, inte minst när det gäller rymdengagemanget. Vad betyder detta? Betyder det att Sverige och EU nu drar sig ur samarbeten med Ryssland och Kina? Vad gör statsrådet för bedömning när det gäller att lyfta fram att ett samarbete med Nato är viktigt? Hur skulle detta kunna uppfattas inte minst kanske i relation till Ryssland, men även Kina, med tanke på det spända säkerhetspolitiska läge vi redan har? Så skulle jag försöka formulera frågorna med utgångspunkt i mina lite daterade kunskaper.

Anf. 185 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Tack för utmärkta frågor! Jag tycker att de är mycket relevanta och rimliga. Jag vill börja med frågan om samarbete med Kina och Ryssland. Sverige har inte längre några samarbeten med Kina och Ryssland. De eventuella samarbeten som har funnits historiskt finns alltså inte längre. Detta tycker jag att det är viktigt att EU-nämnden känner till.

När det gäller den andra frågan ska jag beskriva kontexten lite. Det gjorde jag inte, men det borde jag ha gjort, inser jag. Det finns dragningar inom Europa som handlar om att länder som är aktiva på rymdområdet men inte är medlemmar i EU känner en oro för att vi får dubbla eller tredubbla system. Vissa länder vill också att mer och mer av exempelvis ESA:s verksamhet ska vara predestinerad enbart för EU-länder. Man kan tänka sig att det finns länder som har industriella anledningar att driva den linjen. Det finns andra länder som formellt inte är medlemmar i EU, som Storbritannien och Schweiz, för att ta två exempel, men är en del av det europeiska samarbetet i rymdfrågor; i UK:s fall är man tillbaka i Horizon Europe och så vidare.

Det finns en problematik i form av en risk för att man bygger upp för mycket dörrar mellan olika organisationer, vilket är väldigt olyckligt i det geopolitiska läge vi är i. Vi vill samarbeta med både Storbritannien eller Schweiz, för att ta två exempel, eftersom vi snarare ser andra fiender – Erkrans nämnde själv ett par av dessa länder.

Detta är alltså bakgrunden till den kanske lite kryptiska formuleringen. Det handlar om att vi ska verka för att de goda organisationerna på dessa områden inte bråkar med varandra utan hittar ett sätt att samverka.

När det gäller den utmärkta frågan om dual use handlar det om att vi nu ser ökade tendenser till att man använder rymden i militära sammanhang. Det finns för- och nackdelar med detta, men vi måste se verkligheten som den är. I den tidigare ståndpunkten, som jag föredrog i det förra ärendet och som alla var överens om, är därför en viktig linje att inte ha för vattentäta skott.

Det kan finnas områden där man kan hitta synergier mellan det civila och det militära. Men det är viktigt att det finns en civil del som inte har någon koppling till det militära. Det finns också delar i det militära som har koppling till det civila. Jag hoppas att detta är begripligt. Världen har

så att säga lite sprungit förbi den verklighetsbild vi har haft tidigare. Vi behöver hitta ett sätt att hantera det och se verkligheten som den är.

Anf. 186 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi får väl återkomma till de här frågorna. Men kan statsrådet säga något om hur det ser ut på europeisk nivå? Det var ju ändå ministrar från olika EU-länder som träffades. Hur ser det ut när det gäller till exempel ESA och samarbetet med Ryssland, Kina, Israel och andra?

Anf. 187 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

När det gäller ESA finns det en dragkamp mellan länder som vill göra det till mer av en EU-organisation och ser vinningar med att exkludera andra länder – man kan tänka sig att länder som Frankrike ser industrikopplingar och vinster med att använda de europeiska programmen för egen vinning, om jag får vara lite outspoken – och länder som Storbritannien och Schweiz av uppenbara skäl ser stora brister i detta. Här blir det viktigt att vi inte bygger nya murar mellan godartade demokratiska och marknadsekonomiska länder utan att vi försöker hitta sätt att samarbeta mer.

ESA och Ryssland har brutit de samarbeten som tidigare har funnits.

Anf. 188 ORDFÖRANDEN:

Då kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 11 är Övriga frågor, a–h, inklusive rymden. Det är en informationspunkt. Har statsrådet något att tillägga?

Anf. 189 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Nej.

Anf. 190 ORDFÖRANDEN:

Om ingen av ledamöterna har någon fråga med anledning av detta tackar vi för informationen.

Därmed har vi kommit till vägs ände vad gäller Mats Perssons medarbetare deltagande vid dagens nämnd. Som rymdansvarig får vi väl också be att han följer Betlehems stjärna nu in i adventstid. Vi önskar statsrådet med medarbetare en god adventshelg!

Anf. 191 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Tack detsamma!

Anf. 192 ORDFÖRANDEN:

Vi har statssekreterare Sara Modig på plats. Vice statsministern, som är ansvarigt statsråd, är på COP-mötet, därför är det statssekreteraren som kommer hit. Varmt välkommen!

Vi börjar med återrapporterna. Finns det något att muntligen tillägga till det skriftliga?

Anf. 193 Statssekreterare SARA MODIG:

Ordförande! Nej, jag har inget mer att säga om det inte finns några frågor.

Anf. 194 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor, och vi tackar för informationen.

Och vi går in på dagordningspunkt 3, Förordningen om inrättande av åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter, rättsakt om nettonollindustrin. Det är allmän riktlinjedebatt och beslut.

Anf. 195 Statssekreterare SARA MODIG:

Ordförande! Det har gått fort i förhandlingarna om förordningen om nettonollindustrin, som vi på engelska kallar för Net Zero Industry Act. Vid konkurrenskraftsrådet den 7 december förväntas medlemsstaterna anta en allmän riktlinje.

Regeringen avser att stödja ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje. Regeringens bedömning är att ordförandeskapet kommer att få medlemsstaternas stöd, detta inte minst eftersom stats- och regeringscheferna har uppmanat till att påskynda förhandlingen i de slutsatser som antogs vid Europeiska rådet den 26–27 oktober.

Det har som sagt gått fort i förhandlingarna, men jag noterar att texten i flera avseenden har gått i önskvärd riktning utifrån de svenska positionerna. Förordningens tillämpningsområde har breddats till att omfatta fler fossilfria energitekniker, såsom kärnkraftstekniken generellt, som är avgörande för klimatomställningen och för en säker energiförsörjning. Fissionstekniker och tekniker för kärnbränslen ska även utgöra en så kallad strategisk nettonollteknik.

På konkurrenskraftsrådet kan det uppstå diskussion om huruvida en skrivning bör läggas till som tydliggör att listan över strategiska tekniker inte på något sätt påverkar allokeringen av medel från EU-fonderna och från Europeiska investeringsbanken. En sådan skrivning är viktig för de

länder som är skeptiska till att kärnkraftsteknik kategoriseras som en strategisk nettonollteknik.

Regeringen kan acceptera skrivningen eftersom förordningen om nettonollindustrin inte syftar till att ändra villkoren för finansiering från EU-fonder eller att styra Europeiska investeringsbanken. Regeringen anser också att texten har rört sig i önskvärd riktning vad gäller tillståndsprocesser och bibehållen flexibilitet för myndigheter i offentlig upphandling samt i fråga om att värna nationell kompetens på utbildningsområdet och rörande fysisk planering.

Eftersom vi i stort har fått gehör för de svenska positionerna i rådsförhandlingen är regeringens bedömning att Sverige kan ställa sig bakom förhandlingsmandatet, detta eftersom förordningen kan göra EU mer attraktivt för gröna investeringar och produktion av nettonolltekniker samt minska sårbarhet i värdekedjorna.

Om medlemsstaterna enas om en allmän riktlinje väntar intensiva trepartssamtal mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet för att nå en överenskommelse innan Europaparlamentsvalet i vår.

Anf. 196 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag har en fråga som gäller den allmänna riktlinjen, som ju regeringen avser att stödja. Innefattar riktlinjen numera möjligheten till bioindustri och bioenergi från skogen och skogsbruket? Det är ju också absolut avgörande för klimatomställningen.

Anf. 197 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Det var en intressant fråga som Matilda Ernkran ställde. Jag inväntar också svaret på den, för jag tror att jag och Miljöpartiet kanske inte delar den önskan som Socialdemokraterna har. Vi är ju väldigt kritiska till att arbeta med det biogena som en typ av nettonollutsläppskälla. Vi måste minska alla utsläpp, oavsett vilken källa det handlar om.

Jag vill lyfta fram vår tidigare avvikande ståndpunkt och sammanfatta den med att vi inte ser kärnkraften som en långsiktig och hållbar energikälla.

Anf. 198 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag vill också lyfta fram vår tidigare avvikande ståndpunkt, i synnerhet med tanke på kärnkraftsfrågan. Vi anser inte heller att kärnkraft är vägen framåt när det gäller energiförsörjning och omställning. Detsamma gäller de tillståndsprocesser som omfattas av detta.

Anf. 199 ANNA LASSES (C):

Vi står fast vid vår avvikande ståndpunkt.

Anf. 200 Statssekreterare SARA MODIG:

Jag ber min kollega Karl Nyström att svara på frågan.

Anf. 201 Departementssekreterare KARL NYSTRÖM:

Definitionen av förnybara tekniker för förnybar energi hänvisar till förnybartdirektivet. Det direktivet innefattar biomassa och biogas. Det

innebär att centralprodukter av biogent ursprung, som biobränslen, omfattas av förordningens tillämpningsområde. I listan över strategiska tekniker ingår också biogas och biometan. Den biogas som produceras i Sverige måste ändå förhålla sig till de hållbarhetskriterier som finns i förnybartdirektivet.

2023/24:16
1 december

Anf. 202 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! I den nya kompromisstexten om net zero technologies skriver man "including biotech, climate and energy solutions". Är skogen med där? Är svaret på frågan alltså att vi kan använda skogen som en del i klimatomställningen?

Anf. 203 Departementssekreterare KARL NYSTRÖM:

Redan i kommissionens ursprungliga förslag fanns förnybara tekniker för att producera förnybar energi med, liksom hänvisningen till förnybartdirektivet. Det fanns alltså med i tillämpningsområdet redan från början. Tillägget om biotech rör inte bioenergi från skogsindustrin, utan det rör en annan typ av teknik. Det kan handla om att med enzymer ersätta koldioxid eller att ersätta produkter från oljeutvinning vid plasttillverkning eller annat.

Viss skogsindustri omfattas alltså, och den omfattades redan av kommissionens ursprungliga förslag.

Anf. 204 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! När detta hanterades i näringsutskottet lade vi socialdemokrater fram en avvikande mening. Kärnan i den var att vi i Sverige behöver se till att vi också kan använda skogen i klimatomställningen och att detta faktiskt finns med som en del bland nettonollteknikprodukterna.

Jag tycker inte att det är helt enkelt att förstå vad regeringen svarar här. Därför är det svårt att veta om vi ska anmäla en avvikande ståndpunkt eller inte.

Jag försöker igen. Att använda bioenergi från skogen – finns det med som en nettonollteknikprodukt här, eller vad det nu ska kallas?

Anf. 205 Departementssekreterare KARL NYSTRÖM:

Möjligtvis var jag otydlig. Vad jag försökte förmedla var att centrala produkter av biogent ursprung omfattas av förordningens tillämpningsområde. De tekniker som man använder för att utvinna energi av biogent ursprung omfattas alltså.

Anf. 206 ORDFÖRANDEN:

Då måste även ordföranden som amatör få ställa frågan: Biogent – är det skog eller inte?

Anf. 207 Departementssekreterare KARL NYSTRÖM:

Detta omfattar inte själva utvinningen av energi, utan det handlar om teknikerna för att utvinna energi. Teknikerna för att utvinna energi av biogent ursprung, som skogen, omfattas alltså, men själva skogsprodukterna omfattas inte. Det gäller generellt i denna förordning.

Anf. 208 ORDFÖRANDEN:

Då förstod jag lite mer, och jag hoppas att även vice ordförande Ernkrans förstod lite mer.

Anf. 209 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag nöjer mig med svaret från regeringens företrädare. I näringsutskottet förde vi som sagt fram våra synpunkter i en lång ståndpunkt. Jag uppfattar ändå av de svar jag fått att det vi var ute efter, i den mån det hanteras i denna produkt, täcks in här – om jag nu har förstått det rätt. Vi anmäler alltså ingen avvikande ståndpunkt här och nu.

Anf. 210 ORDFÖRANDEN:

Ordföranden är kolossalt nära en något snubblande uppfattning av likartad natur.

Då är frågan om du vill komplettera din avvikande ståndpunkt, Rebecka. Du fick ju delvis svar på din fråga.

Anf. 211 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Även jag tycker att det är lite svårt att tolka svaren, så jag gör väl ett allmänt medskick om vad Miljöpartiet tycker.

Vi måste ta in tidsaspekten när vi pratar om klimatomställningen. Det är helt centralt. Pratar man om det biogena som en grupp kan det bli väldigt missvisande. Olja och fossilt är ju någonstans biogena produkter, så visst kan vi förbruka biogena saker – men då kanske vi bara kan förbränna en droppe om året. Det handlar alltså om i vilken takt någonting binds in och skapas och i vilken takt som någonting släpps ut och förbränns. Det gemensamma ansvaret och det stora problemet är att vi släpper ut mycket snabbare än vad det binds in.

Gäller det biogena ursprung som torv kan det ta tusentals år. Det är alltså stor skillnad mellan biogas, som kan ta ett år, och torv, som kan ta tusentals år. När det gäller skogen – och speciellt de boreala skogar vi har i Sverige, Ryssland, Finland och Kanada – kan det ta flera hundra år. Dessa flera hundra år har vi inte om vi på riktigt pratar om omställning, vilket detta direktiv och denna fråga ska handla om. Därför är det väldigt viktigt att vi i våra länder inte hugger ned våra kolsänkor och bränner upp dem, för det är inte så stor skillnad mot andra fossila material.

Det finns alltså en viktig tidsaspekt som man måste ta in, och det kan jag helt enkelt säga rakt ut till EU-nämnden och som ett medskick.

Anf. 212 ORDFÖRANDEN:

Ja, detta var krångligare än jag trodde, men jag tror att det som åtminstone Ernkrans och Wallmark tänker på är vanlig skog, typ den i Mälardalen – eller någon annanstans, på valfri plats!

Jag noterar att det finns tre avvikande ståndpunkter från Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Centerpartiet enligt vad som har föredragits här i nämnden.

I övrigt konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Förordning om förbud mot produkter som tillverkats genom tvångsarbete på unionens marknad. Det

Anf. 213 Statssekreterare SARA MODIG:

Ordförande! Som du säger går vi över till punkten om förordningen om förbud mot produkter som tillverkats genom tvångsarbete, där det kommer att hållas en policydiskussion.

Riksdagen fick en faktrapomemoria om förslaget den 10 november förra året. Därefter överlade statsrådet Forssell med utskottet den 26 januari i år, då utskottet gav stöd för regeringens föreslagna ståndpunkt.

Regeringen anser att det är angeläget att stärka skyddet för mänskliga rättigheter globalt samt att det är viktigt med åtgärder för att stärka efterlevnaden av de åtaganden som Sverige och EU redan har vad gäller tvångsarbete. Förordningen kan innebära ökad administration och högre kostnader för företag och myndigheter. Regeringen anser att kostnaderna för företag och myndigheter bör minimeras. Regeringen eftersträvar en budgetrestriktiv linje samt att åtgärder och lagförslag är samhällsekonomiskt effektiva och kostnadseffektiva.

Under det svenska ordförandeskapet inleddes en genomgång av förslaget. Arbetet har fortsatt under det spanska ordförandeskapet, som hoppades nå en allmän riktlinje men inte har nått hela vägen. Som regeringen redovisade för riksdagen i vintras innehåller förslaget både svåra överväganden och otydligheter. Det spanska ordförandeskapet har därför fått rikta in sig på en policydiskussion på konkurrenskraftsrådet. Förhandlingen kan komma att slutföras under det belgiska ordförandeskapet i vår.

Vid rådsmötet förväntas ordförandeskapet presentera de framsteg som har gjorts i förhandlingen och därefter öppna för diskussion. Ordförandeskapet söker vägledning framför allt när det gäller EU-kommissionens roll vid tillämpningen av förordningen. Gällande förhandlingen har rådet under det spanska ordförandeskapet gått igenom samtliga artiklar i förslaget. Därefter har ordförandeskapet presenterat ett första kompromissförslag som syftar till att tydliggöra förslaget, särskilt de administrativa förfarandena. Det ger också medlemsstaterna längre tid att tillämpa förordningen – 36 månader i stället för de av kommissionen föreslagna 24 månaderna.

I diskussionsunderlaget summerar ordförandeskapet de framsteg som har gjorts. Det konstateras att det finns en bred uppslutning bland EU:s medlemsstater bakom målsättningen att bekämpa tvångsarbete. Ordförandeskapet ser också att det finns en tydlig majoritet bland medlemsstaterna för en mer aktiv roll för EU-kommissionen i genomförandet av förordningen.

Anf. 214 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag tackar för föredragningen.

Vi tycker att den svenska ståndpunkten är lite otydlig; å ena sidan pratar man väldigt mycket om att stödet för de mänskliga rättigheterna ökar, och å andra sidan pratar man om de administrativa kostnaderna. Förslaget i sig gäller exempelvis produkter som tillverkas genom statligt sanktionerat tvångsarbete i Xinjiang i Kina, men EU-kommissionen har valt ett bredare instrument för att hålla sig inom WTO-regelverken.

För Centerpartiets del är det inte försvarbart att europeiska företag och länder fortsätter att handla med Xinjiang trots de omfattande rapporterna om statliga övergrepp på den muslimska minoriteten uigurer. Vi tror att förbudet mot varor tillverkade av tvångsarbete kan vara ett steg i arbetet för att utrota det slavarbete som förekommer. Därför undrar vi vad regeringen syftar på när man skriver att förslaget innehåller svåra överväganden och fortsatta otydligheter. Är man kritisk till förslaget i dess helhet? Vad föreslår man i stället för att komma åt problemen med tvångsarbete i bland annat Xinjiang?

Anf. 215 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag tycker att regeringen kunde lägga till i ståndpunkten, och säga någonting om, att det är viktigt att tydliggöra att även fackföreningar – såväl i Sverige och inom EU som i tredjeland – så småningom behöver involveras i genomförandet av detta. Det tycker jag skulle kunna läggas till i ståndpunkten, eller också kanske statssekreteraren i alla fall kan säga någonting om det.

Anf. 216 ELIN NILSSON (L):

Ordförande! Jag tackar för dragningen.

Det är verkligen en angelägen ansats man har här. Vi kan dock se en del potentiella problem med själva utformningen. Som det är utformat i dag skulle det kunna skapa incitament för stater som systematiskt kränker mänskliga rättigheter att gå ännu längre för att sopa brotten under mattan snarare än förhindra att de sker från första början. Om ordningen i stället var det omvända, det vill säga att man skulle kunna förbjuda varan om det fanns misstanke om tvångsarbete i produktionen till dess att motsatsen var bevisad, skulle inte syftet med den eventuella rättsakten kunna kringgås med samma enkelhet.

Nu är det kanske inte detta som ska diskuteras, men det vore ändå intressant att höra om statssekreteraren har några tankar kring vad effekten av förordningen kan bli så som den är utformad i dagsläget och hur vi kan minimera risken att lagstiftningen kringgås.

Anf. 217 Statssekreterare SARA MODIG:

Detta är en jätteviktig fråga; den uppfattningen tror jag att vi alla delar. Det som har varit svårt är att hitta en effektiv lagstiftning som fungerar väl och som inte påför orimliga administrativa bördor på företag eller länder. Där ligger själva kärnan i det som är komplicerat, skulle jag säga.

Vill mina kollegor från Utrikesdepartementet lägga till något?

Anf. 218 Departementssekreterare MATTIAS KARLSSON JERNBÄCKER:

Förslaget har ett brett tillämpningsområde som omfattar många olika fall, så det är många olika frågor som ska diskuteras – bland annat hur man utför inspektioner i tredjeland. Det är en sådan fråga. Vi arbetar utifrån principen om bättre lagstiftning för att se till att detta i slutändan utformas på ett bra sätt som fungerar i alla olika fall.

Vad gäller fackföreningarnas roll, för att adressera den frågan, har vi tillsammans med de andra medlemsstaterna i rådet fått in fackföreningar

på flera ställen i kompromissförslaget. Det är vi alltså glada för, och vi har fått igenom en del andra skrivningar också.

Jag tror att det var ungefär det jag ville säga.

2023/24:16
1 december

Anf. 219 Departementsrådet THOMAS LINDBLOM:

När det gäller frågan om omvänd bevisbörda vid misstanke finns det stora svårigheter med förslaget oavsett hur man gör. Men om man vänder på bevisbördan, så att man anser att en produkt som kommer från ett visst ställe är producerad med tvångsarbete om inte annat bevisas, ser vi kanske snarare en risk att företagen helt och hållet drar sig tillbaka från områden där det kan finnas många hederliga eller vettiga producenter, som då inte får möjlighet att utvecklas. Vi ser alltså problem med den sidan också.

Var det svar på frågan?

(ELIN NILSSON (L): Det var det absolut!)

Anf. 220 LORENA DELGADO VARAS (V):

För att fortsätta lite på Elins spår tänker jag att man kan dra paralleller exempelvis till internationell rätt, där saker och ting inte behöver ske utan där misstanke kan räcka för att stater ska tvingas agera.

Jag tänker att tvångsarbete är något som är förbjudet; det är liksom grunden här. Därför tror jag att man behöver vara mycket skarp i hur man stoppar detta, och där måste företagen ta mycket mer ansvar. Vi kan inte ställa den administrativa bördan över de fria rättigheterna. Det borde vara en grundprincip. Jag tänker att det är superviktigt.

Vad bra att ni har fått in fackföreningar i kompromissen! Jag tycker att detta även kan relateras till handelsavtalen. Vi behöver faktiskt stärka fackföreningarna i de länder där detta förekommer eller där det finns misstanke om att det förekommer. Starka fackföreningar som har insyn i industrin är nämligen en informationskälla och ett sätt att faktiskt kunna bevaka dessa företag.

Jag skulle alltså gärna vilja se att man prioriterade att tvångsarbete inte förekommer framför oron kring administrativa avgifter för företagen och så vidare. Detta är nämligen en fråga om mänskliga rättigheter – det är liksom inte vad som helst det handlar om.

Anf. 221 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag tackar också för svaret när det gäller fackföreningarnas roll och inflytande över detta, det vill säga att det finns med i kompromissförslaget. Jag hoppas att Sverige kommer att fortsätta hålla i det även framåt. Det skulle väl inte skada om man i den diskussion som ska ske faktiskt också lyfte fram att det är viktigt att hålla i detta.

Jag tackar dock för svaret. Nu vet jag att det finns med än så länge, och jag utgår ifrån att det kommer att behållas.

Anf. 222 Statssekreterare SARA MODIG:

Jag börjar med att bemöta det Lorena säger. Vi delar bilden av att det viktigaste är ett förbud mot produkter som tillverkas genom tvångsarbete. Det viktiga är att hitta en lagstiftning som kan kontrollera det på ett bra

sätt och som är effektiv. Effektiviteten är det svåra, och där behöver vi hitta en bra balans vad gäller administration för både företag och länder.

Anf. 223 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 5, Övriga frågor a–f. Det är en informationspunkt. Finns det något att muntligen redogöra för?

Anf. 224 Statssekreterare SARA MODIG:

Ordförande! Nej, jag tänker inte redogöra för något om det inte är så att ni har frågor kring detta.

Anf. 225 ORDFÖRANDEN:

Ingen har någon fråga.

Vi tackar för informationen och därmed också för medverkan i dagens sammanträde med EU-nämnden. Jag önskar en trevlig adventshelg och avslutar härmed KKR-rådet.

Anf. 226 ORDFÖRANDEN:

Vi närmar oss upploppet på dagens föredragningslista. Statssekreterare Johanna Lybeck Lilja med medarbetare hälsas varmt välkomna.

Finns det något att muntligen tillägga till återrapporten?

Anf. 227 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Ni har ju fått en skriftlig rapport, så jag tänkte egentligen bara säga någonting kort om den diskussion ministrarna hade under frukosten. Den handlade om översynen av den ekonomiska styrningen. Precis som finansministern trodde när vi var här senast var paketet inte redo för beslut, utan det blev en diskussion. Med det sagt kan jag säga att den diskussionen var ganska bra. Medlemsstaterna börjar närma sig varandra i vissa frågor, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Men det finns naturligtvis också skarpa skiljelinjer kvar. Det är väldigt tydligt.

Frågan kommer upp på mötet nästa vecka. Jag tänker återkomma till den, men vill också passa på att informera om att före Ekofinmötet kommer eurogruppen att ha ytterligare ett möte i inkluderande format, på torsdagen. Det kommer att fortsätta handla om kapitalmarknadsunionen.

Anf. 228 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för den koncisa dragningen!

Jag har tre frågor. Den första handlar om punkt 5, Ekonomiska och finansiella konsekvenser av Rysslands angrepp mot Ukraina. Där nämner ordföranden hela paketet. Jag undrar om man fortfarande inkluderar försöket till nya egna medel i stödet till Ukraina. Ligger det i samma paket?

Vidare under punkt 5 säger kommissionen att G7-länderna ser positivt på EU:s ansats gällande frysta och immobiliserade ryska tillgångar, men när man läser vidare svajar det väldigt fram och tillbaka. Jag undrar om statssekreteraren kan utveckla det. Har vi någon chans att komma över några pengar som kan stödja Ukraina eller inte?

Sista frågan handlar om punkt 9. I Europeiska finanspolitiska nämndens årsrapport säger EFB att man saknar en gemensam finanspolitisk kapacitet för att finansiera kollektiva nyttigheter. Jag undrar om statssekreteraren kan utveckla det så att vi förstår. Jag blir lite stressad av den meningen, så jag skulle vilja veta vad det faktiskt handlar om.

Anf. 229 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

När det gäller det ordföranden säger om hela paketet avses förslaget om halvtidsöversyn av långtidsbudgeten och alla de delar som ingick i det kommissionen lade fram. Det är alltså fortfarande så att förhandlingarna rör hela det paketet. Egna medel handlar däremot om intäktssidan, och det vi pratar om nu är utgiftssidan. När vi kommer tillbaka till frågan om egna

medel kommer jag att säga att det finns länder som vill koppla ihop det här.

När det gäller G7-länderna skiljer vi på ryska privatpersoners frysta tillgångar och immobiliserade tillgångar som är ryska centralbankens tillgångar utanför Ryssland. Genom ad hoc-arbetsgruppen under det svenska ordförandeskapet har vi arbetat med hur vi kan använda dessa pengar. Det är ju de facto så att den absoluta merparten av de immobiliserade tillgångarna finns i EU>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi pratar inte om att beslagta tillgångarna, för vi har ju en privat äganderätt att ta hänsyn till, utan om att använda det som kallas windfall profits, det vill säga vinsterna från medlen som nu ligger immobiliserade >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< till att bidra till Ukrainas behov. Genom att vi har fått G7-länderna att säga att de stöder den ordningen blir EU inte lika isolerat i agerandet. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Det är ju inte heller rimligt att vinsterna tillfaller dem som råkar äga institutet som sitter på dem. Det är grundhållningen.

När det gäller Europeiska finanspolitiska nämnden, EFB, och att ha en gemensam finanspolitisk kapacitet pratar vi mycket om CFC, Common Fiscal Capacity, i olika sammanhang i EU. Det handlar, precis som du säger, om att låna pengar gemensamt för att finansiera medlemsstaterna. Det är en åsikt som EFB har haft under lång tid. I flera år har de nämnt detta i sina rapporter. Det är en åsikt som en hel del medlemsstater är för, och för all del även delar av EU-kommissionen. Med det sagt är det ingen som tvivlar på var Sverige och andra likasinnade står i den frågan, det vill säga att vi inte tycker det.

Anf. 230 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Nu går vi in på den nog så tunga materien i form av dagordningspunkt 3, Ett anpassat paket för nästa generation egna medel. Det handlar om en lägesrapport och är en diskussionspunkt.

Anf. 231 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Under den här punkten kommer ordförandeskapet att informera om hur förhandlingarna om nya egna medel går. Ni kommer ju ihåg att EU-kommissionen har lagt fram ett paket om detta.

Anledningen till att punkten tas upp hänger ihop med det interinstitutionella avtal som slöts mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen i december 2020. Där åtog sig alla tre institutioner att arbeta för att införa nya egna medel för att finansiera återbetalningen av Next Generation EU. Allting emanerar alltså från den överenskommelse som gjordes för tre år sedan.

Ni har fått en redogörelse för förslaget i den kommenterade dagordningen, så jag tänkte vara kort på den här punkten.

Sedan förslaget kom i somras har det främst diskuterats på teknisk nivå. Jag skulle säga generellt att medlemsstaterna fortfarande står ganska långt ifrån varandra. På mötet nästa vecka – jag var inne på det i svaret på den föregående punkten – ser vi en risk för att vissa länder vill göra en

koppling mellan halvtidsöversynen av långtidsbudgeten och diskussionen om nya egna medel. Det vill regeringen inte. Det kan jag vara extremt tydlig med.

Regeringens ståndpunkt är att systemet för egna medel fungerar väl. Vi ser inget omedelbart behov av att reformera det. Vi anser också att den svenska EU-avgiften ska hållas nere på lång sikt, och därför tycker vi att regelverket inte ska förändras så att Sveriges betalningsandel ökar. Rent principiellt är vi emot att befogenheter på skatteområdet flyttas från medlemsstaterna till EU-nivå, och därför motsätter vi oss införandet av egna medel baserade på en ny skattebas.

Anf. 232 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 4, Översynen av den ekonomiska styrningen, 4 a, Förordningen om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och multilateral budgetövervakning, 4 b, Förordningen om påskyndande och klargörande av genomförandet av förfarandet vid alltför stora underskott och 4 c, Direktivet om krav på medlemsstaternas budgetramverk handlar om en allmän riktlinje och är en beslutspunkt.

Anf. 233 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Nu kommer det nog att bli lite långt. Jag vet att ni redan har suttit här väldigt länge. Ni känner till den här punkten. Jag var i finansutskottet förra veckan för att informera om förhandlingsläget.

Det rör sig väldigt snabbt i förhandlingarna just nu, i princip dygnet runt. Ni har fått en uppdaterad kommenterad dagordning, men det har ändå ännu inte ställts ut några förslag till nästa vecka. Det gör att jag känner att jag måste lägga ut texten lite grann för att ni ska få förståelse för hur vi tycker att hela paketet ser ut just nu.

Exakt vad som kommer att hända på mötet är faktiskt osäkert. Ordförandeskapet jobbar på med en allmän riktlinje för lagstiftningspaketet, men det kan också bli aktuellt med något slags informell politisk överenskommelse om de större frågorna. Det är det vi söker mandat för i dag. Jag tänkte alltså vara lite mer utförlig om hur vi ser på det paket som det nu förhandlas om, utifrån de ståndpunkter vi har förankrat i riksdagen.

Om det skulle bli aktuellt med en allmän riktlinje för hela paketet återkommer vi naturligtvis till EU-nämnden, och i så fall behöver det troligen ske ganska snart inpå mötet. Jag flaggar för det nu. Det är inte vår bedömning att det blir så, men det är det ordförandeskapet vill.

Nu går jag över till sakfrågan. Vi har inte fått ett slutligt kompromissförslag, men vi har en ganska bra bild av vad vi behöver ta ställning till på mötet. Vårt huvudfokus i förhandlingarna har varit att säkerställa skuldållbarhet och att högt skuldsatta medlemsstater minskar sina skulder. Det har varit vår övergripande ingång i alla de här förhandlingarna. Jag tänkte nämna fyra områden i dag som har varit fokus för oss.

Det första är naturligtvis minimikrav för skuldminskning. >>> **Hemligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Vi har arbetat hårt tillsammans med likasinnade länder för att ramverket ska innehålla

vad vi kallar säkerhetsmekanismer. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det förslag som nu ligger på bordet innehåller vad man kan kalla ett tvåstegssystem för skuldminskning och för underskottsminskning. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Efter det ska även den andra säkerhetsmekanismen träda i kraft, för om länder hela tiden ligger på 3 procents underskott hamnar man hela tiden i en risk att bryta mot kriterierna. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Sedan håller vi naturligtvis på att diskutera i vilken takt anpassningen ska ske och när den ska påbörjas. Det är ganska mycket siffror, som jag tänkte bespara nämnden om ni inte är nördigt intresserade av alla de siffror vi diskuterar.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<
Det var det första området.

Det andra området handlar om hur reformer och investeringar ska hanteras i ramverket. Det gäller till exempel vilka kriterier som reformer och investeringar ska uppfylla för att man ska få en möjlighet att få en förlängd anpassningsbana från fyra till sju år.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Som det ser ut just nu i förhandlingarna är det väldigt tydligt att reformer och investeringar ska främja tillväxt och leda till en strukturell förbättring i de offentliga finanserna. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Däremot har vi drivit hårt att man inte ska kunna göra undantag för vissa utgiftskategorier när man beräknar ett lands utgiftsbana. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det tredje området – jag är snart klar – är efterlevnad. Här har vi varit väldigt tydliga. Det spelar ingen roll om vi har regler om de faktiskt inte implementeras och efterlevs. Därför har vi lagt otroligt mycket kraft på just en stärkt tillämpning av ramverket. Bakgrunden är egentligen att det finns två delar av regelverket som aldrig har tillämpats. Man har aldrig öppnat ett skuldbaserat underskottsförfarande, och man har aldrig utdömt sanktioner. Den delen av regelverket fungerar alltså inte, enligt vårt sätt att se det.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi har drivit på för att det ska vara lättare att öppna underskottsförfaranden och därmed avsluta dem. Det hänger mycket ihop med tanken att ett underskottsförfarande till följd av alltför hög skuld ska öppnas när man avviker från sin utgiftsbana. Då inleds processen för ett underskottsförfarande. Det ska inte vara som i dag, då det är över 60 procent som ska öppnas. Det har inte hänt. Man ändrar alltså metod här.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

När man ska öppna ett underskottsförfarande ska man ta hänsyn till ett antal relevanta faktorer. Här har det gått fram och tillbaka i förhandlingarna, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det finns också andra delar av regelverket som säkerställer skuldminskning, inte minst den säkerhetsmekanism som jag nämnde.

En sak som ändå leder till viss automatik är att det ska finnas ett så kallat avvikelsekonto, som vi säger på svenska – control account heter det på engelska. Här ska det registreras hur stora avvikelser man gör från sin utgiftsbana.

Tidigare har det varit så att om någon har misslyckats ett år och haft ett för stort underskott går man bara vidare och tittar på nästa år. Nu kommer detta att registreras i avvikelsekottot. När någon bryter sin utgiftsbana på ett år eller kumulativt över två år ska processen för ett underskottsförfarande triggas. Där finns alltså en viss automatik.

Det vi håller på och förhandlar om är naturligtvis vad det ska vara för tröskelvärden för att trigga proceduren. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Sedan har vi sanktionsfrågan, där ni vet att Sverige i en liten minoritet har drivit på väldigt hårt för den ståndpunkt som riksdagen har skickat med oss, nämligen att sanktioner ska vara tillräckligt kännbara.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Till sist har vi det fjärde området, och det är någonting som har varit viktigt för Sverige specifikt. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Det handlar om de nationella finanspolitiska institutionerna. Detta är inte riktigt en fråga för euroländerna >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Ni kommer ihåg att EU-kommissionen föreslog en väldigt detaljerad lista över uppgifter som dessa institutioner skulle utföra. Många av dem skulle ske vad vi kallar ex ante, alltså innan regeringen lägger fram sin budgetproposition. Vi har varit väldigt kritiska till det, och det har för övrigt en hel del andra medlemsstater också varit eftersom det har gått längre än vad också många euromedlemmar vill.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att vi kan acceptera en informell politisk överenskommelse som är i linje med det jag just har beskrivit. Vi kommer att återkomma till EU-nämnden om det skulle bli aktuellt med en allmän riktlinje. Tack för att ni orkade lyssna på allt detta!

Anf. 234 ORDFÖRANDEN:

Stort tack för en väldigt bra redogörelse! Den var väldigt omfattande men levererad med stor skicklighet från statssekreteraren vad gäller detaljrikedomen och även avgränsningarna.

För EU-nämndens vetskap vill jag bara ställa en fråga för det fall det skulle behövas någon form av extramöte som kräver godkännande av EU-nämnden. Ert möte är på fredagen. Tror vi i så fall att det skulle vara under torsdagen, på dagen eller kvällen, under fredagsmorgonen eller under pågående fredag? Om det finns svar på det kan vi ta det redan nu, för jag tror att EU-nämndens ledamöter kan vara intresserade av det.

Anf. 235 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Min bedömning är att det i så fall blir aktuellt fredag morgon, innan Ekofinrådets möte börjar.

Anf. 236 ORDFÖRANDEN:

Bra. Vi har kallat till ett möte för de intresserade med Ukrainas ambassadör om EU-processen klockan 8.15. I så fall skulle vi kunna ha det i samband med detta, före vårt ordinarie möte. Det innebär också att man skulle kunna ha det fysiskt. Det är en fördel också på det sättet. Då vet vi detta, och vi återkommer om det. Jag kan alltså preliminärt säga att EU-nämnden är öppen för denna invit.

Anf. 237 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag har i uppgift att lyfta upp en avvikande ståndpunkt som vi har lämnat tidigare i frågan.

Anf. 238 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Stort tack till statssekreteraren för dragningen! Det går att läsa att skuldminskning, skuldållbarhet och ökad transparens alla är väldigt viktiga. Det är vi tacksamma för, och vi önskar lycka till i förhandlingarna.

Det vi alltid vill påminna om och skicka med från Miljöpartiets håll är att också se till att det finns en flexibilitet som kan möjliggöra investeringar i den gröna omställningen. Det hoppas jag att ni kan ta med er, för det är någonting som också för med sig så många andra positiva effekter.

Anf. 239 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att det finns en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet i enlighet med vad som tidigare framförts.

I övrigt finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Europaketet. Det gäller 5 a, Förordningen om den digitala euron, och 5 b, Förordningen om omfattningen och effekterna av eurosedlars och euromynts ställning som lagliga betalningsmedel.

Detta är en lägesrapport och en diskussionspunkt.

Anf. 240 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Rådet ska här få en uppdatering om hur det går med förhandlingarna om detta lagstiftningspaket, som rör digital euro.

Fokus kommer att ligga på de två delar av förslaget som rör euroländerna. Förslagen kom i somras, och syftet är att ge lagstöd för att eventuellt kunna inrätta en digital euro. Det innebär alltså inte att en digital euro kommer att lanseras i och med förslagen, men ECB behöver rättsligt stöd om de fattar beslut att göra detta.

Det är en helt ny reglering, så det finns en hel del ganska komplexa frågor att lösa ut. Det gäller till exempel gränsdragningen mellan ECB och de privata aktörerna som ska distribuera den digitala euron. Det finns frågor runt risker för finansiella stabilitet och hantering av penningtvättsrisker. Det är alltså en hel del ganska svåra frågor.

Därför förväntas det ta ett tag innan beslut kan fattas i rådet, och förhandlingarna kommer sannolikt att fortsätta också under våren.

Regeringens ståndpunkt är att vi välkomnar lägesuppdateringen. Sverige har som icke-euroland inte rösträtt i de två förslag som bara rör euroländerna, men vi deltar självklart i förhandlingarna.

Här verkar vi väldigt tydligt för att regleringen ska ske utifrån att EU är en marknad, en inre marknad, med 27 medlemsstater, delvis med olika valutor. Vi ska inte fragmentera den inre marknaden, och frågor som rör alla medlemsstater ska också diskuteras av alla medlemsstater. Det är det vi är noga med att bevaka här.

Anf. 241 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor, Aktuella lagstiftningsförslag om finansiella tjänster. Detta är information från ordförandeskapet. Finns det något att informera om?

Anf. 242 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Väldigt kort i så fall: Det här är en återkommande punkt, och ordförandeskapet brukar helt enkelt bara berätta vad som händer i de olika förhandlingarna på finansmarknadsområdet. Jag har inget att tillägga, om ni inte har någon fråga om någon av dem.

Anf. 243 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor, och vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Ekonomiska och finansiella konsekvenser av Rysslands angrepp mot Ukraina. Det är en diskussionspunkt och en återkommande punkt, nog så viktig.

Anf. 244 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Det här är, precis som ordföranden säger, en återkommande punkt på dagordningen. På mötet i nästa vecka väntar vi oss att diskussionen återigen ska bli bred. Ordförandeskapet har inte tagit fram något om att vi ska fokusera på något specifikt område, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det som har hänt sedan vi var här senast är att EU-kommissionen har lagt fram ett tolfte sanktionspaket. Det förhandlas just nu i rådet, dock inte av Ekofin. Det är alltså ingenting vi kommer att diskutera i detalj.

Jag hoppar direkt till regeringens ståndpunkt, som är väl känd vid det här laget. Ni har fått en helhet i den kommenterade dagordningen. Självklart anser regeringen att EU ska fortsätta att bistå Ukraina med omfattande ekonomiskt stöd. Det är också väldigt viktigt att EU tillsammans med partners och likasinnade fortsätter att hålla trycket på Ryssland och säkerställa att sanktionerna faktiskt följs och efterlevs. Därför välkomnar vi specifikt det tolfte sanktionspaketet, som bland annat tar sikte på att se till att sanktionerna efterlevs.

När det gäller arbetet med frysta ryska tillgångar är regeringen angelägen om att vi skapar förutsättningar för att det ska kunna läggas fram ett konkret lagförslag, så att vi kan börja förhandla på riktigt om att använda de här immobiliserade tillgångarna.

Anf. 245 ORDFÖRANDEN:

Detta är information som jag tror att EU-nämnden uppskattar i alla stycken.

Anf. 246 JAN ERICSON (M):

Jag är bara lite nyfiken. Det tillsattes ju någon form av samordnare som skulle följa upp sanktionsbrott och sådant. Sedan har jag inte hört så mycket mer om det. Finns det någonting nytt att säga om det? Vet statssekreteraren om det här arbetet har kommit framåt på något sätt?

Anf. 247 REBECCA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Vi vill från Miljöpartiets håll lyfta fram vår avvikande ståndpunkt angående att vi inte vill att det här stödet ska klassas som bistånd.

Anf. 248 LORENA DELGADO VARAS (V):

Som vi har framhållit tidigare tycker vi precis som Miljöpartiet att det här inte ska klassas som bistånd.

Anf. 249 ANNA LASSES (C):

Vi lyfter fram vår tidigare avvikande ståndpunkt, som är lite annorlunda.

Anf. 250 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Det är oerhört viktigt för regeringen att se till att sanktionerna efterlevs. Vi arbetar på flera nivåer för att se till att det sker. Nationellt har vi ansvariga myndigheter som ska se till att de efterlevs och som ska hjälpa företag att tolka sanktionsbestämmelserna, så att vi uppfyller detta fullt ut. Regeringskansliet har väldigt nära kontakt med de ansvariga myndigheterna i de här frågorna.

På EU-nivå har vi EU-kommissionen, som tillhandahåller en skriftlig vägledning med ett ganska omfattande paket av frågor och svar tillgängligt för både medlemsstater och privata företag om hur man ska tolka sanktionsbestämmelserna. Man har också vad man kallar en sanktionssamordnare, Sanctions Envoy, som i stor utsträckning ägnar sin tid åt att åka runt till länder där vi ser att det finns risk för att sanktionerna inte efterlevs för att informera om deras skyldigheter. Det är också väldigt bra att det tolfte sanktionspaketet bland annat tar sikte just på efterlevnaden av sanktionerna.

Anf. 251 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns avvikande ståndpunkter från Miljöpartiet och Vänsterpartiet i bistandsfrågan och en avvikande ståndpunkt i enlighet med vad som tidigare framförts från Centerpartiet.

I övrigt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Den ekonomiska återhämtningen i Europa. Vi börjar med 8 a, Genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens. Det är en lägesrapport och en diskussionspunkt.

Herr ordförande! Jag hoppas att vi som vanligt kan ta punkterna a och b samlat.

1 december

Anf. 253 ORDFÖRANDEN:

I så fall tar vi samtidigt även dagordningspunkt 8 b, Rådets genomförandebeslut inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. Det är fråga om antagande. Jag räknar det till att det var 13 medlemsstater.

Anf. 254 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Punkt a handlar bara om genomförandet av RRF. Vi kommer att få information från EU-kommissionen, och det finns ingenting mer att säga om det.

Under punkt b, som handlar om de 13 reviderade återhämtningsplanerna, har ni fått skriftlig information om vilka medlemsstater det handlar om och vad planerna innehåller. Jag hade tänkt att jag skulle fokusera specifikt på Polens och Ungerns planer här i dag.

Som flera av er säkert minns antogs deras ursprungliga planer med förbehållet att de inte skulle få några ordinarie utbetalningar innan de hade genomfört ett antal åtgärder kopplade till rättsstatens principer. Det är de som kallas superdelmål. Detta gäller fortfarande, och det kommer inte att ändras i och med det beslut om reviderade planer som fattas nästa vecka.

Däremot är det så att alla medlemsstater som har lagt till ett så kallat REPowerEU-kapitel kan begära förfinansiering. Det sker helt i enlighet med förordningen. Detta har både Polen och Ungern gjort, och det innebär att Polen kommer att få lite drygt 5 miljarder euro i förfinansiering och Ungern knappt 1 miljard euro. Den här möjligheten fanns också för de ursprungliga planerna, det vill säga innan vi lade till REPowerEU-kapitlen. Men då var det nödvändigt att de skulle vara antagna av rådet under 2021, och det uppnådde varken Polen eller Ungern. Därför hade de ingen möjlighet till förfinansiering vid det tillfället. Men inga ordinarie utbetalningar kommer att göras förrän de uppnår sina superdelmål och sina mål. Punkt!

Kommissionen gör bedömningen att de 13 reviderade planerna, inklusive Polens och Ungerns, uppfyller kriterierna för stöd enligt RRF-förordningen. Vi gör samma bedömning. Därför avser vi att ställa oss bakom kommissionens förslag till ändringar av genomförandebesluten för planerna.

När det gäller Polen och Ungern vill vi dock särskilt understryka att en förutsättning för att de länderna ska kunna få utbetalningar för RRF är att de verkligen genomför de åtgärder som är kopplade till rättsstatens principer. Det här kommer vi naturligtvis att bevaka mycket noggrant.

Anf. 255 ORDFÖRANDEN:

Jag har från säker källa, som det heter, fått höra att vi torde kunna förvänta oss ett regeringsskifte i Polen i mitten av denna månad. Det kan förändra saker och ting på spelplanen.

Anf. 256 BJÖRN WIECHEL (S):

Ordförande! Jag tackar statssekreteraren för informationen. Min fråga gäller det som statssekreteraren nämnde om pengarna till Polen och Ungern. Det har spekulerats lite om vad man ska läsa in i det här. Jag undrar bara vad statssekreteraren läser in när det gäller den där betalningen. Vad gör ni för tolkning i denna politiskt laddade fråga?

Det är jättebra med tydligheten kring rättsstatens principer och efterlevnaden. Jag tycker att det är väldigt bra att regeringen trycker på detta. Jag vill fråga: När regeringen bevakar det här, vad ser man då framför sig? Hur agerar man i ett läge där det inte efterföljs? Vad öppnar ni då för åtgärdsplan? Det undrar jag.

Anf. 257 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Det har varit ganska mycket diskussioner runt Ungern, för att prata klarspråk. De har ganska mycket medel som är inlåsta i RRF, i villkorlighetsförordningen, i sammanhållningspolitiken och så vidare. Den här förfinansieringen är ju bara en följd av hur förordningen är formulerad. Det har varit diskussioner; de pengar som är frysta till följd av villkorlighetsförordningen skulle ses över senast inom ett år, vilket skulle innebära senast den 15 december i år. Vi har ännu inte sett någon sådan rapport från EU-kommissionen.

När det gäller de medel som kommer från återhämtningsfonden och villkorlighetsförordningen är det kommissionen som gör en första granskning, och sedan är det rådet som beslutar om villkorlighetsförordningen. Men för sammanhållningspolitiken är det kommissionen som beslutar. För att Ungern ska få loss pengar måste de uppnå superdelmålen. De kan inte lämna in en första betalningsansökan från RRF innan de har uppnått sina delmål. Sedan ska det behandlas i kommissionen, som ska godkänna att de har uppnått superdelmålen. Därefter hanteras det i den ekonomiska och finansiella kommittén, som också ska ställa sig bakom det. Efter det går det tillbaka till kommissionen och hanteras vidare, så det är en ganska stor process.

Man kan väl tillägga att Polen har 3 superdelmål kopplade till rättsstatens principer, domstolarnas oberoende och den typen av saker, men också krav på att införa viss hantering av revision och kontroll. Det handlar om ett system som heter Arachne. Ungern har 27 superdelmål, så det är en ganska omfattande process.

Hela bevakningen går ut på att både kommissionen och den ekonomiska och finansiella kommittén granskar, så det är en lång process.

Det här handlar inte om förfinansieringen utan om deras reviderade planer – bara för att vara extremt tydlig.

Jag ska lägga till en sak. När en medlemsstat får förfinansiering måste den uppnå framsteg inom 18 månader. Om den inte gör det kan kommissionen avsluta det finansieringsavtal man ingått. Vi har ställt frågor till kommissionen. Jag tror att vi känner ganska lika bland partierna här. Kommissionen har bekräftat för oss att förfinansieringsbeloppet kommer att återkrävas om ett land inte lämnar in en betalningsansökan, det vill säga inte har uppnått sina superdelmål. Vi har fått ett förtydligande från kommissionen i det avseendet.

Jag vet inte om detta hör till ärendet, men hur går det med Sveriges reviderade plan?

Anf. 259 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Tack för frågan! Sveriges reviderade plan godkändes på förra Ekofin. Det gick alldeles fint.

Anf. 260 ORDFÖRANDEN:

I den del där det finns en diskussionspunkt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. I övrigt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkter när det gäller de 13 medlemsstaterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 9, Den europeiska planeringsterminen 2024 – Den årliga översikten över hållbar tillväxt 2024, rapporten om förvarningsmekanismen 2024 och rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet. Det är en föredragning av kommissionen och en diskussionspunkt.

Anf. 261 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Det här är en återkommande punkt på dagordningen där kommissionen presenterar sitt så kallade höstpaket. Vi förväntar oss ingen diskussion på mötet, men ministrarna kommer naturligtvis att ha möjlighet att säga någonting om de vill. Eftersom ni har fått information skriftligen tänkte jag hålla mig väldigt kort och fokusera på den så kallade årliga förvarningsrapporten.

Precis som tidigare år tycker kommissionen att Sverige har en makroekonomisk utveckling som motiverar en fördjupad eller vidare granskning. Bland annat konstaterar de att våra hushåll är högt skuldsatta och att bostadspriserna enligt kommissionens bedömningar fortfarande är övervärderade, även om de som vi alla vet har fallit tillbaka under den senaste tiden. Det här är ingenting nytt. Det har varit så de senaste elva åren.

Regeringens ståndpunkt är att vi välkomnar årets hållbara tillväxtöversikt – någon behöver jobba med översättningarna här – och på ett övergripande plan kan ställa oss bakom de prioriteringar som kommissionen föreslår. Vi välkomnar förvarningsrapporten och noterar att det återigen kommer att bli fördjupade granskningar. Till sist noterar vi att det finns skäl att ge euroområdet ett visst fokus i den här termen, men vi anser också att det är väldigt viktigt att termen förblir ett ramverk för hela EU.

Anf. 262 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkterna 10 och 11 har omvandlats till A-punkter.

Vi har kommit till dagordningspunkt 12, Övriga frågor. Finns det något att säga här?

Anf. 263 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:
Inte från min sida, tack!

Anf. 264 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statssekreteraren medarbetare för medverkan vid dagens EU-nämndssammanträde. Vi önskar en glad advent och goda resultat på förhandlingsbataljältet – gärna inom ramen för de mandat som redan är utdelade, så vi slipper ha extramöten! Men vi har beredskap från vår sida. Som sagt är fönstret tidig fredagsmorgon det absolut bästa – även för nämndens ledamöter, tror jag. Stort tack för dagens medverkan!

Anf. 265 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:
Tack och trevlig helg!

Innehållsförteckning

2023/24:16
1 december

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 6 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	2
Anf. 7 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 8 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	3
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 10 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	3
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S).....	3
Anf. 13 REBECKA LE MOINE (MP).....	3
Anf. 14 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	4
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 16 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	4
Anf. 17 ANNA LASSES (C).....	4
Anf. 18 ELIN NILSSON (L).....	4
Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	4
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	5
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 23 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	5
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 25 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	6
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 27 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	6
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 29 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	6
Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 31 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	7
Anf. 32 ADAM MARTTINEN (SD)	7
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 34 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	7
Anf. 35 MATTIAS VEPSÄ (S).....	8
Anf. 36 ANNA LASSES (C).....	8
Anf. 37 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	8
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 39 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	9
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 41 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	9
Anf. 42 MATTIAS VEPSÄ (S).....	10
Anf. 43 LORENA DELGADO VARAS (V)	10
Anf. 44 ANNA LASSES (C).....	10
Anf. 45 REBECKA LE MOINE (MP).....	11
Anf. 46 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	11
Anf. 47 ANNA LASSES (C).....	11
Anf. 48 LORENA DELGADO VARAS (V)	12

Anf. 49	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	12
Anf. 50	ORDFÖRANDEN	12
Anf. 51	MATTIAS VEPSÄ (S)	12
Anf. 52	REBECKA LE MOINE (MP)	12
Anf. 53	LORENA DELGADO VARAS (V)	12
Anf. 54	ANNA LASSES (C)	13
Anf. 55	ADAM MARTTINEN (SD)	13
Anf. 56	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	13
Anf. 57	MATTIAS VEPSÄ (S)	13
Anf. 58	LORENA DELGADO VARAS (V)	13
Anf. 59	MAGNUS BERNTSSON (KD)	13
Anf. 60	MIKAEL DAMSGAARD (M)	13
Anf. 61	MATILDA ERNKRANS (S)	13
Anf. 62	LORENA DELGADO VARAS (V)	14
Anf. 63	ELIN NILSSON (L)	14
Anf. 64	ORDFÖRANDEN	14
Anf. 65	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	14
Anf. 66	MATTIAS VEPSÄ (S)	15
Anf. 67	ORDFÖRANDEN	15
Anf. 68	LORENA DELGADO VARAS (V)	15
Anf. 69	REBECKA LE MOINE (MP)	15
Anf. 70	ORDFÖRANDEN	15
Anf. 71	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	15
Anf. 72	ORDFÖRANDEN	15
Anf. 73	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	16
Anf. 74	ORDFÖRANDEN	16
§ 2	Rättsliga och inrikes frågor	17
Anf. 75	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 76	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	17
Anf. 77	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 78	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	17
Anf. 79	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 80	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	18
Anf. 81	LORENA DELGADO VARAS (V)	19
Anf. 82	REBECKA LE MOINE (MP)	19
Anf. 83	MATILDA ERNKRANS (S)	19
Anf. 84	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 85	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	19
Anf. 86	LORENA DELGADO VARAS (V)	20
Anf. 87	ANNA LASSES (C)	20
Anf. 88	REBECKA LE MOINE (MP)	20
Anf. 89	LORENA DELGADO VARAS (V)	20
Anf. 90	Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	20
Anf. 91	ORDFÖRANDEN	20
§ 3	Rättsliga och inrikes frågor	21
Anf. 92	ORDFÖRANDEN	21

Anf. 93 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	21	2023/24:16
Anf. 94 ORDFÖRANDEN	21	1 december
Anf. 95 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	21	
Anf. 96 MATILDA ERNKRANS (S)	21	
Anf. 97 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	22	
Anf. 98 Kanslirådet JESSIKA BOHR	22	
Anf. 99 MATILDA ERNKRANS (S)	22	
Anf. 100 ORDFÖRANDEN	22	
§ 4 Transport-, telekommunikations- och energifrågor	23	
Anf. 101 ORDFÖRANDEN	23	
Anf. 102 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	23	
Anf. 103 ORDFÖRANDEN	23	
§ 5 Transport-, telekommunikations- och energifrågor	25	
Anf. 104 ORDFÖRANDEN	25	
Anf. 105 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	25	
Anf. 106 ORDFÖRANDEN	25	
Anf. 107 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	25	
Anf. 108 ORDFÖRANDEN	25	
Anf. 109 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	26	
Anf. 110 MATILDA ERNKRANS (S)	26	
Anf. 111 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	27	
Anf. 112 Departementssekreterare FREDRIK WAERN	27	
Anf. 113 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	27	
Anf. 114 MATILDA ERNKRANS (S)	27	
Anf. 115 REBECKA LE MOINE (MP)	28	
Anf. 116 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	28	
Anf. 117 MATILDA ERNKRANS (S)	28	
Anf. 118 ORDFÖRANDEN	29	
Anf. 119 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	29	
Anf. 120 ORDFÖRANDEN	29	
Anf. 121 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	29	
Anf. 122 ORDFÖRANDEN	29	
§ 6 Transport-, telekommunikations- och energifrågor	30	
Anf. 123 ORDFÖRANDEN	30	
Anf. 124 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	30	
Anf. 125 ORDFÖRANDEN	30	
Anf. 126 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	30	
Anf. 127 REBECKA LE MOINE (MP)	31	
Anf. 128 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	31	
Anf. 129 ORDFÖRANDEN	31	
Anf. 130 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	31	
Anf. 131 ORDFÖRANDEN	32	

Anf. 132	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	32
Anf. 133	KADIR KASIRGA (S).....	32
Anf. 134	LORENA DELGADO VARAS (V)	33
Anf. 135	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	33
Anf. 136	KADIR KASIRGA (S).....	33
Anf. 137	MATILDA ERNKRANS (S).....	33
Anf. 138	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	33
Anf. 139	LORENA DELGADO VARAS (V)	34
Anf. 140	ORDFÖRANDEN.....	34
Anf. 141	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	34
Anf. 142	REBECKA LE MOINE (MP).....	35
Anf. 143	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	35
Anf. 144	ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 145	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	36
Anf. 146	ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 147	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	36
Anf. 148	ORDFÖRANDEN.....	37
Anf. 149	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	37
Anf. 150	REBECKA LE MOINE (MP).....	37
Anf. 151	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	38
Anf. 152	REBECKA LE MOINE (MP).....	38
Anf. 153	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	38
Anf. 154	REBECKA LE MOINE (MP).....	38
Anf. 155	ORDFÖRANDEN.....	38
Anf. 156	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	39
Anf. 157	ORDFÖRANDEN.....	39
Anf. 158	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	39
Anf. 159	ORDFÖRANDEN.....	39
Anf. 160	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	40
Anf. 161	LORENA DELGADO VARAS (V)	40
Anf. 162	KADIR KASIRGA (S).....	40
Anf. 163	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	40
Anf. 164	LORENA DELGADO VARAS (V)	40
Anf. 165	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	40
Anf. 166	LORENA DELGADO VARAS (V)	41
Anf. 167	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON.....	41
Anf. 168	ORDFÖRANDEN.....	41
§ 7 Konkurrenskraft: inre marknad, industri, forskning och		
rymdfrågor		42
Anf. 169	ORDFÖRANDEN.....	42
Anf. 170	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	42
Anf. 171	ORDFÖRANDEN.....	42
Anf. 172	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	42
Anf. 173	ORDFÖRANDEN.....	43
Anf. 174	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	43
Anf. 175	MATS WIKING (S).....	43
Anf. 176	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	44
Anf. 177	MATILDA ERNKRANS (S).....	44
Anf. 178	ORDFÖRANDEN.....	44
Anf. 179	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	44
Anf. 180	ORDFÖRANDEN.....	45

Anf. 181	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	45
Anf. 182	ORDFÖRANDEN	46
Anf. 183	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	46
Anf. 184	MATILDA ERNKRANS (S)	46
Anf. 185	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	47
Anf. 186	MATILDA ERNKRANS (S)	48
Anf. 187	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	48
Anf. 188	ORDFÖRANDEN	48
Anf. 189	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	48
Anf. 190	ORDFÖRANDEN	48
Anf. 191	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	48

§ 8 Konkurrenskraft: inre marknad, industri, forskning och

rymdfrågor		49
Anf. 192	ORDFÖRANDEN	49
Anf. 193	Statssekreterare SARA MODIG	49
Anf. 194	ORDFÖRANDEN	49
Anf. 195	Statssekreterare SARA MODIG	49
Anf. 196	MATILDA ERNKRANS (S)	50
Anf. 197	REBECKA LE MOINE (MP)	50
Anf. 198	LORENA DELGADO VARAS (V)	50
Anf. 199	ANNA LASSES (C)	50
Anf. 200	Statssekreterare SARA MODIG	50
Anf. 201	Departementssekreterare KARL NYSTRÖM	50
Anf. 202	MATILDA ERNKRANS (S)	51
Anf. 203	Departementssekreterare KARL NYSTRÖM	51
Anf. 204	MATILDA ERNKRANS (S)	51
Anf. 205	Departementssekreterare KARL NYSTRÖM	51
Anf. 206	ORDFÖRANDEN	51
Anf. 207	Departementssekreterare KARL NYSTRÖM	51
Anf. 208	ORDFÖRANDEN	52
Anf. 209	MATILDA ERNKRANS (S)	52
Anf. 210	ORDFÖRANDEN	52
Anf. 211	REBECKA LE MOINE (MP)	52
Anf. 212	ORDFÖRANDEN	52
Anf. 213	Statssekreterare SARA MODIG	53
Anf. 214	ANNA LASSES (C)	53
Anf. 215	MATILDA ERNKRANS (S)	54
Anf. 216	ELIN NILSSON (L)	54
Anf. 217	Statssekreterare SARA MODIG	54
Anf. 218	Departementssekreterare MATTIAS KARLSSON JERNBÄCKER	54
Anf. 219	Departementsrådet THOMAS LINDBLOM	55
Anf. 220	LORENA DELGADO VARAS (V)	55
Anf. 221	MATILDA ERNKRANS (S)	55
Anf. 222	Statssekreterare SARA MODIG	55
Anf. 223	ORDFÖRANDEN	56
Anf. 224	Statssekreterare SARA MODIG	56
Anf. 225	ORDFÖRANDEN	56

§ 9 Ekonomiska och finansiella frågor.....57

Anf. 226	ORDFÖRANDEN	57
----------	-------------	----

Anf. 227	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	57
Anf. 228	CHARLOTTE QUENSEL (SD)	57
Anf. 229	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	57
Anf. 230	ORDFÖRANDEN.....	58
Anf. 231	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	58
Anf. 232	ORDFÖRANDEN.....	59
Anf. 233	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	59
Anf. 234	ORDFÖRANDEN.....	62
Anf. 235	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	62
Anf. 236	ORDFÖRANDEN.....	62
Anf. 237	LORENA DELGADO VARAS (V)	63
Anf. 238	REBECKA LE MOINE (MP).....	63
Anf. 239	ORDFÖRANDEN.....	63
Anf. 240	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	63
Anf. 241	ORDFÖRANDEN.....	64
Anf. 242	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	64
Anf. 243	ORDFÖRANDEN.....	64
Anf. 244	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	64
Anf. 245	ORDFÖRANDEN.....	64
Anf. 246	JAN ERICSON (M)	64
Anf. 247	REBECKA LE MOINE (MP).....	65
Anf. 248	LORENA DELGADO VARAS (V)	65
Anf. 249	ANNA LASSES (C).....	65
Anf. 250	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	65
Anf. 251	ORDFÖRANDEN.....	65
Anf. 252	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	65
Anf. 253	ORDFÖRANDEN.....	65
Anf. 254	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	66
Anf. 255	ORDFÖRANDEN.....	66
Anf. 256	BJÖRN WIECHEL (S)	66
Anf. 257	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	67
Anf. 258	LORENA DELGADO VARAS (V)	67
Anf. 259	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	67
Anf. 260	ORDFÖRANDEN.....	67
Anf. 261	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	68
Anf. 262	ORDFÖRANDEN.....	68
Anf. 263	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	68
Anf. 264	ORDFÖRANDEN.....	68
Anf. 265	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	68